

Elemi iskolai magántanulók használatára alkalmas tankönyvek.

- I. osztály. Benedek-Földes-Száva. ABC és olvasókönyv. Számos képpel, vaszonkötésben 40 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Első könyvem. Hangszólató abc és olvasókönyv. Számos képpel, vaszonkötésben 40 f. II. osztály. Benedek-Földes-Száva: Elemi iskolások olvasókönyve. Számos képpel, vaszonkötésben 70 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Pista és Juliska. Olvasókönyv. Számos képpel, vaszonkötésben 70 f. Kozma, Somogyi, Szöllősi, Ember: Magyar nyelv-könyv, képekkel, köté 36 f. Weszely Ödön: Magyar nyelvi gyakorlókönyv, képekkel. Köté 36 f. Sziklás-Walter: Számítási példatár képekkel és ábrákkal. Köté 40 f. Számolókönyv. Irtó Több székesfővárosi tanító. Köté 30 f. III. osztály. Benedek-Földes-Száva: Elemi iskolások olvasókönyve. Számos képpel, vaszonkötésben 84 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Tótfalu. Olvasó-könyv. Számos képpel, vaszonkötésben 84 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Magyar nyelv-könyv, képekkel, köté 48 f. Weszely Ödön: Magyar nyelvi gyakorlókönyv, képekkel. Köté 48 f. Sziklás-Walter: Számítási példatár, képekkel és ábrákkal. Köté 40 f. Számolókönyv. Irtó Több székesfővárosi tanító. Köté 30 f. Általános iskolai atlasz Hasza J. Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye földrajza 60 f. IV. osztály. Benedek-Földes-Száva: Elemi iskolások olvasókönyve. Számos képpel, vaszonkötésben 96 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: A szabad-ághós unokái. Olvasókönyv. Számos képpel, vaszonkötésben 96 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Magyar nyelv-könyv, képekkel, köté 48 f. Weszely Ödön: Magyar nyelvi gyakorlókönyv, képekkel. Köté 48 f. Sziklás-Walter: Számítási példatár, képekkel és ábrákkal. Köté 50 f. Számolókönyv. Irtó Több székesfővárosi tanító Köté 40 f. Dr. Némethy K. Földrajz, képekkel és színes térképekkel. Köté 69 f. Asztalos Gy.-Mártonffy M. Földrajz képekkel és színes térképekkel. Köté 60 f. Általános iskolai atlasz 70 f. V. és VI. osztály. Benedek-Földes-Száva: Elemi iskolások olvasókönyve. Számos képpel, vaszonkötésben 1 K 30 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: A Faragó család. Olvasókönyv. Számos képpel vaszonkötésben 1 K 30 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Magyar nyelv-könyv, képekkel, köté 88 f. Weszely Ödön: Magyar nyelvi gyakorlókönyv, képekkel. Köté 88 f. Sziklás-Walter: Számítási példatár képekkel és ábrákkal. Függelékül: Merestani és mértani rajzi példatár. Irtó Sziklás Adolf. Köté 80 f. Számolókönyv az V. osztály számára 70 f. a VI. osztály számára 80 f. Dr. Némethy K. Földrajz képekkel és térképekkel. Köté 80 f. Asztalos-Mártonffy: Földrajz képekkel és térképekkel az V. osztály számára 70 f. a VI. osztály számára 80 f. Általános iskolai atlasz 70 f. Marczali H.-Földes G. A történelmi kis tükre, képekkel. Köté 80 f. Sebestyén Gy. A magyar nemzet története az V. osztály számára 54 f. a VI. osztály számára 72 f. Dr. Csiky K. Magyar alkotmánytan, köté 48 f. Sebestyén Gy. Alkotmánytan, köté 50 f. Báthory N.-Kneif O. Természettud. köté. Számos képpel és 4 színes melléklettel 1 K Miklós G. Vegytan és természettan 1 K Dr. Csapody I.-dr. Gerlóczy Zs. Egészségtan, köté 48 f. Teljes jegyzéket kívánatra készséggel küldünk. Ezen könyvek kaphatók LAMPEL R. könyvke reskedés (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál, Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkiadóknál is.

BORHEGYI BORVIZ SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES CYÓGY ÉS ÜDÍTŐ SAVANYUVÍZ FORRÁSKEZELŐSÉG BAROT, HÁROMSZÉK MEGYE VEZÉRKÉPVISELŐ: NÁDAS MÁRTON TELEFON 238 BUDAPEST, CSENGEY U. 66.

Ha őszül a haja ne használjon más, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 11186

Vértess-féle Sósorszesz Minden házában szükséges.

WACHTL ES TARSA BUDAPEST IV., Eskü-út 6. sz. (Clotild-palota).

Ajánlja díszan felszerelt rakítást fényképezési készülékek és hozzávaló cikkekben. Az általánosan elismert kitűnő Wellington papírok és lemezek egyedülárúitól. Árjegyzék díjmentesen.

KWIZDA FERENCZ JAN. es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár lejed. udv. szülött. kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.

KWIZDA FLUIDJA Kigyó védjegyvel 1288 (TURISTA-FLUID). Régi bevált aromatikus bedörzsölés az idegek és izmok edzésére és megerősítésére. Eredményesen használják turisták, kerékpárosok és lovaglók által nagyobb terük utáni erősítésre és erőtgyújtásra. Árak: 1/2 palaocok K 2.- 1/2 palaocok K 1.20 kapható minden gyógyszerárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. szám.

KÖVERSEG korai vénység. Kincs, arany, sok pénz mit ár, ha nincs egészség? Pszich minden betegségek kezdetét az emésztési zavarok és az elhízás okozzák. Azért kell ideje korán, ha a haj nincs még elhárítva, csak egy kisleletet lenni a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megfizetni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tokintélys orvosi és vegyszertárakban és utasításokkal utántétellel, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi. Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körút 2/V TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Tűzjajtek, lampion, leggömb, confetti és zászló kapható EMMERLING A. gyárosnál, Budapest, IV. kerület Gróf Károly-utca 26. szám.

SZÉPSÉGET csak úgy érhetünk el, ha a MA-HILLA szert használjuk, mely törvényesen védve van és kezeskedve teljesen ártalmatlan, megvizsgálva és bizonyos ható szer szép rózsaszín és üdítő arczbó előlérsére. Pörsefent, bőrátka, orrvörösséget, szeplőt, redőt és ránczot már rövid használat után tünet el a fekesekélyebb nyomok visszahagyása nélkül. Az arczbó illévé, rózsdás és bárszappnává teszi. A ki Ma-Hilla-val egyszer próbát tett, az nem lesz képes azt több nélkülözni. Ezt bizonyítják a naponta beérkező hálaíratok és megrendelések. Ára egy nagy tégelynek, mely több hónapra elég, 3.85 K. Minden tégelyhez egy próbádrab Ma-Hilla-szappan és pontos utasítás van mellékelve. Próbászelencék 1 K 20 f.-nek bélégekben való beküldése ellen küldetnek szét a főraktár által. A szétküldés a tartalom megnevezése nélkül utánvét mellett eszközöltek a főraktárból. Lateiner Leó, Wien, 1/28, Wollzeile 31. Ma-Hilla kapható Budapeston, Török József gyógyszerárban, Andrássy-ut 26. és Király-u. 12. sz. a Zágrában S. Mitterbach gyógyszerész Duga uice 3 Próbászelencéket csak a főraktár küld.

Kitűnő minőségű utibőröndök kosarak, kézitáskák, toilett-táskák, női kalpbőröndök és bőr díszműárúk legnagyobb választékban.

HELLER MÓR utóda bőröndösnél, 11713 Budapest, Károly-körút 3. sz. Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és lábhadósok számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500 K. Több mint 4000 orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

SERAIL-ARCZKENŐCS, Minden ártalmatlan alkatrészt nélkül! Minden ártalmatlan alkatrészt nélkül!

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakállt, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284 Ára 2 korona 80 fillér.

as arczot tisztítja, fehériti és bárszappnává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill. kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan, Epo-szappan kitűnő toilett szappanok a kaméon használatához. Serail-örme nappali használatra, Serail-pozder kitűnő áfonya szappan bárom színben, fehér rózsaszín és créme. Egy doboz ára 1 kor. Készíti ROZSNYAY MATYAS gyógyszerár, Aradon, Szabadságtér.

VASÁRNAPI UJSÁG

37. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSYÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SEPTEMBER 16.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előzetesekhez a postailag meghatározott viléldij is esatolandó.

HÖGYES ENDRÉ. 1847—1906.

OLYAN kevés igazán nagy emberünk van, s egyet megint elvesztettünk. Högyes Endre egyetemi tanár, a magyar tudományos akadémia rendes tagja, miniszteri tanácsos, a budapesti orvosi egyetem általános kör- és gyógyintézetének, és a vele kapcsolatos Pasteur-intézetnek volt igazgatója, szeptember 8-án meghalt.

Előztem azt a fényképet, a melyet hat évvel ezelőtt, tanárságának 25 éves jubileuma alkalmából osztott ki a tanítványai között a megboldogult s elgondolom, hogy de másképp képzeltek el a közel jövőt akkor, de nem gondoltuk, hogy szeretett mesterünk a 30 éves évfordulót már nem körülökb, hanem mint súlyos beteg, egy szanatorium falai között fogja eltölteni. Högyes Endre 1847 november 30-án született Hajdú-Szoboszlón. 1870-ben orvosdoktorrá avatták a budapesti egyetemen, 1871-ben az egyetemhez került tanársegédnek, 1874-ben a kísérleti kórtan magántanára, 1875 márczius 8-án pedig a kolozsvári egyetemen az általános kör- és gyógyszerintézet tanácsék nyilvános, rendes tanára lett. 1883-ban január 17-én Ó Fel-sége kinevezte a budapesti magyar királyi tudomány-egyetem általános kör- és gyógyintézet tanárává, 1887 április 6-ikán a közoktatásügyi miniszterium megbizta a Pasteur-féle vesztésgellenes gyógy mód kísérleteinek megismétlésével s mikor a budapesti Pasteur-intézet 1890 április hó 15-én megnyitott, kinevezték ez intézet igazgatójává is. E néhány életrajzi adat így szárazon felsorolva vajmi keveset mond el arról, hogy voltaképpen ki volt Högyes Endre. Az azonban ezekből az adatokból is ki fog tűnni, hogy oly, mondhatnám szédítően gyors volt pályafutása, (28 éves korában nyilvános rendes tanár volt az egyetemen), melyet csakis rendkívüli tehetséggel, merhetetlen szellemi munkabírással és

munkakedveléssel lehet megmagyarázni. S Högyes Endre valóban fel volt e tulajdonságok mindegyikével ruházva. Már az a milleniumi emlékkönyv, melyet a budapesti magyar királyi tudományegyetem orvosi karának multjáról és jelenéről 1896-ban szintén ő irt és szerkesztett, Högyes Endrének mintegy száz nagyobb tudományos munkája látott napvilágot. Azoknak a kisebb cikkeknek száma pedig, melyeket mint az «Orvosi Hetilapnak» szerkesztője irt, egyenesen legió. Ha hozzáveszünk ehhez, hogy élete voltaképpen nagyon rövid volt szabva, hiszen a halál javakorában ragadta el a figyelembe veszünk, hogy tudományos munkái már természetüknl fogva egytől-egyig nagyon alapos, nagyon becsületesen elvégzett kísérletezőseknek eredményeit foglalják magukban, tehát

nem olyanok, a melyeket szerzőjük, mint mondani szokás, egyszerűen és csupán az íróasztalnál ir meg, akkor bámulnunk kell azt a fényes szellemi képességet és azt a rendkívüli energiát, mely ennyit volt képes produkálni. De dolgozott is, mihelyt valami eszméje támadt, oly kitarással, mely mindenkit bámulatba ejtett, s nem nyugodott addig, míg a kitűzött kérdést meg nem oldotta. Még 2—3 évvel ezelőtt hányszor megszegyentett azzal, hogy mikor reggel hét órákor felmentem az intézetbe, a professzort még ott találtam a munkasztalnán, s mig én, a fiatal ember már régen nagyon ki voltam fáradva, ő a fáradság minden jele nélkül, élelen-számra végezte a kísérleteket, mig azt mondtam neki, hogy de már négy óra van, jó volna ebédelni. Hitetlenül nézte meg az óráját s nagy fejszová-lások között a miatt, hogy a test gyarlósága miatt félbe kell hagyni a kísérleteket, mentünk azután keresni vendéglőt, a hol még kaphatnánk valami enniavolt.

A laikus közönség szemében Högyes Endre neve össze volt forrva a Pasteur-intézetel. Sőt csak igen kevesen tudták, hogy neki voltaképpen másik tanszéke volt, melynek a Pasteur-intézet csak függeléke. Hát igaz, hogy a Pasteur-intézet révén is világhírű volt Högyes, s hogy ezen a révén is számot tarthat az emberiség hálájára. Felesleges itt külön hangsúlyoznom, hogy mily iszonyatos betegség a vesztétség. Megemlítem azonban, mert kevesen tudják, hogy hazánkban mennyire el van terjedve, hogy a budapesti Pasteur-intézetben annak fennállása óta 1906. szeptember 1-ig 30,865 veszett, vagy vesztétség gyanus állat állt megmart embert oltotak be, mely számból például 1905-re 3113 esik. E téren pedig nemcsak azt köszönhetjük Högyesnek, hogy energiájával, kitarásával és tudásával sikerült keresztülvinnie a budapesti Pasteur-intézet, újabban pedig a Pasteur-kórház felállítását, — miután saját kísérletei megyőzték a gyógy-mód sikeres voltáról, — hanem a gyógy mód javítását is. Az az eljá-

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, Egyetem-utca 4. szám.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle MARGIT-CREMET, mely színtelen, ártalmatlan s rögtön szűpít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyor an és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrátka, pattanások, kitéések s mindenemü bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártán és csodás hatásáról. Egy tégely elhaszná-lása után erről mindenki meg fog győződni.

Postán utánvéttel vagy a pénz elő-zetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógy. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógy. Király-u. 12 és Andrássy-ut 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakállt, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284 Ára 2 korona 80 fillér.

rás, a melyet Högyes Endre dolgozott ki, s a melyet most már nemcsak a budapesti Pasteur-intézetben alkalmaznak, hanem a vidéki nyegesen egyszerűsíti az anyag előkészítését és adagolását, de kedvezőbb gyógyulási százalékkal is jár, mint az eredeti, Pasteur-féle módszer.

Ismétem azonban, hogy nemcsak a veszett-ség ellenes védőtások terén, hanem más irányu munkálataival is világhírré tett szert és szerzett becsületet a magyar névnek Högyes már akkor is, a mikor tudományos létünk még csecsemő korát élte, s a mikor minden hazánk-ból kikerülő tudományos munkát, minden új eszmét bizonyos kételkedéssel fogadott a külföld.

Sokat, nagyon sokat vesztett Högyes Endre halálával a magyar tudományos élet. A megboldogult valóban megérdemli, hogy minden magyar ember mélyen, igazán sajnálja elhunytát.

Dr. Marikowsky György.

SOMLÓ.

Fejem fölött mosolygó nyári ég:
A végtelenség kék selyem ruhában,
Alattam évezretek álmodó
Kihült vulkán, körülöttünk pusztaság van.

Magános vulkánkép, nagyhallgató,
Ugy tornyosult roppant puskák fölébe,
Mint lelkünk elsimult emléki közt
Nagy, elviharzott szenvedély emléke.

Te nagy beforrt seb, csendes szív fölött,
Megérzed-e, hogy rajtad bolyg egy ember,
Lelke rádhajlik s lassan eltelik
Te nagy tüzedről szóló sejtellemmel.

Fejem ráhajtom megfagyott lánvádra
S nagy álmod fátyla rálebben szememre,
Kihavadt vulkán, végső tűzszikrádat
Fölszivja szívem itástan remegve.

Kihalt tüzek! föltettek jár lábam,
Álmok parázsán járok tántorogva,
Vad szenvedély lánváját issza ajkam
S kéngőzt lehell rám izzó kráter torka...

Szemem véresre gyúl a látványtól
És látja lelke kintől részegen,
Hajh, látom a minden tüzek törvényét,
Mióta tűz gyúlt a Héreb hegyen:

Mi, kik testéből vétettünk a földnek,
Lelke kínos tüzeből is kapunk,
És megrendülünk, széthasad a mellünk
S vérel éget kéjünk s kárthatatunk.

A föld izzó véres epéjét hányja,
Mi bűnnel áldunk s erényt vétkezünk,
Láván hajozunk s szétolvad iránytűnk,
Remegve áld vagy öl ittas kezünk.

És mivé lesz a tűz? A tűz csirája
Elhervadt tán s csirába visszatér?
A halhatatlan tűzből, hol Illés ég,
Csak egyszer tért meg a tüzes szekér?

Felelj, kiolvadt lávaszirt, felelj,
Te láttad az évezrek százeit,
A föld szívének ömlő véredért
Csak örök intó emlékül vagy itt?

Hát minden...? Jaj, én föld anyám,
Hiába, hajh, testedből lettem én,
A részeg újra bant inni kér csak...
Megnyitom keblem: tüzet önts belém!

Mit bánom én, csak hadd fűrössze ajkam,
Mint élő vulkán ajakát, a láva,
Mit bánom én, ha üdvre, kárhozatra,
Csak éghesek el tüzek mámorába!

Bodor Aladár.

HAGYD FÉLBE.

Hagyd félbe az álmod, míg álom,
Még mielőtt valóra válna.
A bús valót tán el se bírná
Lelked; letörne légi szárnya.

Merengj a viruló virágon,
Nézd, hogy szárnyal a színes lepke,
S hogy fürdik harmatban a napfény...
— Óvd az álmok képét szívedbe!

A hervadást minek bevárni?
A színes szárnyak széthullását?
Sugárnak, ragyogásnak sárba
Fülését, éjbe fordulását?

A virág bája, a színpompa:
Nem más, csak lelked heve!... Álom.
— Ha álmaid félben maradnak:
Szívednek óh, soha se fájjon!

Petrí Mór.

PÓKHÁLÓS PALACZKOK.

Elbeszélés.

Irtá Krúdy Gyula.

Szebb darab föld alig van Magyarországon, mint a Dénesffy-uradalom. Tízezer hold egy tagban, mintha az Uristen arra teremtette volna, hogy kiskirályság legyen a királyságban. Van abban minden, a mi csak Magyarországon fellelhető. Az uradalom ott kezdődik valahol a Hortobágy mellett, végződik pedig valahol a máramarosi bércekek között. Van benne délibáb, meg szegénylegény. Havasfejú hegyóriás, meg nádas. A Tisza is ott kanyarog keresztül az uradalom kellős közepén az ő lágy hullámaival, mintha egy szép leánynak volna a haja. De hát ha nem a költői oldalát vesszük is a dolognak, — a költészet nem sokat ér a gazdálkodásban, — a Dénesffy-uradalom termények, kincsek dolgában is pártját ritkította. Olyan bőséges termelt benne, mint akár a Bácskában, legelőin megszámlálhatatlan jószág; még bányája is volt az uradalomnak; igaz, hogy csak kavics-bánya, de mégis csak bányája volt az. Volt rajta vagy egy tucat kastély. Még a fölkszer is megkímélte az uradalom szőlőjét ott a Hegyalján. Ott még mindig az ősi venyigéről termett a nektár, amerikai vesszőnek se hirt, se hamva.

De legnagyobb nevezetessége volt minden között az uradalomnak az ő híres pinczéje.

Nono, hiszen pinczéje ott a Hegyalján sok úriembernek van. Némelyiknek akkora is, hogy még a királyé, ott Mádon, se közelíti meg, mert hiszen a király is csak kisbirtokos ott a sok bor-mágnás között. De legkülönb volt minden pincze között a Dénesffy grófok pinczéje. Azt a hagyomány szerint csak száz esztendőig építették. Sziklába, kőbe van vésvé az egész, nagyságra nézve olyan, mint egy kisebb-szerű város. Elkészítette építeni valamelyik régi Dénesffy gróf, a ki nagy tisztelője volt a bornak. Az aztán nem csinált egyebet egész életében, mint pinczét épített. Mégse tudott vele elkészülni. A fiának már más ambíciója is voltak a vágyai. Így kellett elmúlni néhány emberöltőnek, míg megint egy olyan Dénesffy gróf született, a ki a pinczeépítésben lelte örömet, mulatságát. Mert igazi nagyrúri passzió kellett ahhoz, hogy azt a pinczét megépítsék. Egész hegyet ástak ki miatta, kocsikázní lehetett az útjai és még a bognárok is másféle hordókat csináltak ennek a pinczének. Voltak itt egész városrészek különféle borokból. Az óles magasságú hordók megtöltve finom itállal, a mely italok csupán egy sorszámot képviseltek a pinczemeszter könyvében. Áruk nem volt, itt sohasem adtak el bort. Volt elég hely a pinczében, meg volt bognár is, a ki hordót faragjon. Nem volt olyan változata a hegyaljai bornak, a mely e pinczében fellelhető ne lett volna. Az egész ország berugott volna, ha itt a csapatok egyszer megeresztek.

A pinceváros kellős közepén volt egy hatalmas terem a sziklába vésvé. Itt tartották a Dénesffy grófok (már a melyeknek kedve volt hozzá) a szüreti lakomákat. Akkora a terem, mint egy templom. Csillárok világították meg, külön karzat volt a muzsikuskok részére. Hintóval lehetett jönni idáig a pince útjain, a nagy hordók úgy sorakoztak az út mellett, mint egy város házai.

Hát kellett ahhoz néhány emberöltő, a míg ezt a pinczét felépítették. Sok-sok pénzbe került az. Tellett az uradalomból.

Volt aztán a pinczének egy rejtekhelye, egy szentélye a sziklák között. Erről a földalatti kamaráról sohasem tudott más, mint a családfe és a jószágkormányzó. Hasonlatos hely volt ez a régi királyok kincsházának rejtekéhez, a hol koronájukat, gyémántjukat tartották. No hát itt is gyémántot tartottak a Dénesffy grófok. Palaczkokat, a melyekben bor volt...

Ne ragadj el, könnyelmű fantázia! Bor, hát bor. A bornemissza embernek, vagy a kontárnak mindegy, ha csigért tesznek eléje, vagy százesztendőszűt. A szakértő pedig úgysem tudhatna megmondani, hogy milyen volt annak a bornak az ize, a mit gyémántként elrejtettek, mert abból nem ivott soha senki. Azaz hogy ivott, hogyne ivott volna, de hát azok nem beszéltek soha arról a borról. Csak a legendák tudták, hogy ott valami rendkívüli bort őriznek a Dénesffyek; olyan bort, a melyt minden száz esztendőben csak egyszer szűrnék a tokaji kopasz hegy ormán... Már megint bolondoznak a legendák. Hát van is a tokaji kopasz hegy ormán szőlő! Még a moha se terem meg ott a kösziklákön, nem hogy a gyöngye venyige! De a legendának erre is volt felelete. Minden száz esztendőben egyszer, a nélkül, hogy emberkérz ültetné, kihajj egy szőlővessző a hegy ormán. A következő esztendőben aztán fűrtökkel telik meg a tőke. S egy esztendő múlva nyoma sincs a tőkének, fűrtöknek. Ellopja onnan az őrdög, a kinek különben is sok dolga van erre, mert patkószegyet kell vetnie a legkisebb hordócskába is. Azért olyan különös természetű a hegyaljai bor.

Ki tudna elgagazodni a legendákon; ki tudna, honnan van az őrdögnek annyi patkószegye? Talán a borkereskedők tudnák, de azok se patkószegyet vetnek a borba. Elég az hozzá, hogy ott volt a szanktuarium a pinczében. Senki sem látta, mégis mindenki tudta. Dénesffy gróf a mi történetünk idejében esztendőszűrte lett a haja, elnöke volt mindenféle jótékony bizottságoknak, egyesületeknek és nem volt olyan úr a megyében, a ki a barátságát ne kereste volna. Talán valami ordot is káptott már a mellére. Egy szóval olyan ember volt, a kit irigyelni lehetett.

Csak azok az asszonyok ne lettek volna! Azok a csalfa asszonyok. Sok keservet, még több bajt zúdítottak már azok a világ nyakába. Zahori Pál, minél szürkébb lett a haja, annál inkább rajba lett az asszonyoknak. Ha szép asszonyt látott, nyomban a lábába szállott az esze. Korholta is érte eleget magát: — Ugyan Zahori, te vén bolond, mikor jön már meg az eszed?

Mikor? Ki tudná azt? Csak annyi bizonyos, hogy az öreg Zahori Pál mámoros lett minden szoknyasuhogásra.

A hegyaljai pinczében is a szép özvegy, Sironi Ilka kedvéért rendezte egyre-másra a dáruidókat. Az özvegy kaczer volt és okos. Talán a felesége szívesen lett volna Zahori uramnak, de csak a felesége... Ez aztán módfelett izgatta a férfit, a ki hozzászólt, hogy a nők meghódoljanak neki.

A Sironi Ilka két öcsese úgy ivott, mint a homok. Kiűszák azok az egész pinczét, a még soká tart a dolog. De már nem tartott soká. Egy muzsikás uzsonnán ott a pinczében rávillantotta azt az észvesztő szemét Ilka asszony Zahori uramra.

— Tudja-e, Zahori uram, mire lett gusz-tusom?

— Parancsoljon velem...
— Szeretnék inni abból a borból, a melyet a szentélyben elrejtve tartanak. Addig nem is leszek jó kedvem, a míg abból a borból nem ittam.

Zahori meghökken.
— Lehetetlenséget kíván tőlem.
— A szép asszony felbittyesztette vérpisaját.
— Fursza. Hát maga nem mindig lehetetlen-séget kér tőlem?
Zahori összevonta a fejét:

BANDÉRIUM RÉGI HUSZÁR EGYÉNŰRHÁBAN.

ZÁSZLÓK A PÁLYAUDVARON.

GRÓF APPONYI ALBERT JÁSZBERÉNYBEN. — Reiser, Telesi és Erlich fényképei.

nek egy harmadrészt, rosz esztendőben a felét, mert hát ő csak nem károsítja meg magát a viszontagságos időjárás miatt? De hát beszélhetett a világ, a mit akart, mégis csak Zahori Pál volt a Dénesffy-uradalom látható feje. Ő parancsolt azon a tizezer holdon és neki nem parancsolt senki. (Ugyan ki parancsolt volna? Talán Sándor gróf, vagy az öreg grófné? Megbiztak azok életre-halálra Zahori Pálban.)

Agglegény ember volt Zahori uram, mert ugyan minek is házasodott volna? Egy asszony csak egy asszony marad, akármennyi a jó tulajdonsága. Még aztán több asszonynak, sok asszonynak mindig csak több a jó tulajdonsága! Igaz, hogy a rosz is!

Nagy darab, vörösképi ember volt. A parasztszármazását még vén korában sem tudta eltitkolni. Neki voltak a legszebb lovai, neki voltak a legszebb szeretői, ezekben kártyázott és olyan dinom-dánomokat rendezett a hegyaljai pinczében, hogy a fél ország beszélt róla. Csak éppen a gróf és a grófné nem tudta meg. Az pedig éppen elég volt Zahori Pálnak. Így aztán szépen esztendőszűrte lett a haja, elnöke volt mindenféle jótékony bizottságoknak, egyesületeknek és nem volt olyan úr a megyében, a ki a barátságát ne kereste volna. Talán valami ordot is káptott már a mellére. Egy szóval olyan ember volt, a kit irigyelni lehetett.

Csak azok az asszonyok ne lettek volna! Azok a csalfa asszonyok. Sok keservet, még több bajt zúdítottak már azok a világ nyakába. Zahori Pál, minél szürkébb lett a haja, annál inkább rajba lett az asszonyoknak. Ha szép asszonyt látott, nyomban a lábába szállott az esze. Korholta is érte eleget magát:

— Ugyan Zahori, te vén bolond, mikor jön már meg az eszed?

Mikor? Ki tudná azt? Csak annyi bizonyos, hogy az öreg Zahori Pál mámoros lett minden szoknyasuhogásra.

A hegyaljai pinczében is a szép özvegy, Sironi Ilka kedvéért rendezte egyre-másra a dáruidókat. Az özvegy kaczer volt és okos. Talán a felesége szívesen lett volna Zahori uramnak, de csak a felesége... Ez aztán módfelett izgatta a férfit, a ki hozzászólt, hogy a nők meghódoljanak neki.

A Sironi Ilka két öcsese úgy ivott, mint a homok. Kiűszák azok az egész pinczét, a még soká tart a dolog. De már nem tartott soká. Egy muzsikás uzsonnán ott a pinczében rávillantotta azt az észvesztő szemét Ilka asszony Zahori uramra.

— Tudja-e, Zahori uram, mire lett gusz-tusom?

— Parancsoljon velem...
— Szeretnék inni abból a borból, a melyet a szentélyben elrejtve tartanak. Addig nem is leszek jó kedvem, a míg abból a borból nem ittam.

Zahori meghökken.
— Lehetetlenséget kíván tőlem.
— A szép asszony felbittyesztette vérpisaját.
— Fursza. Hát maga nem mindig lehetetlen-séget kér tőlem?
Zahori összevonta a fejét:

— Abból a borból csupán az öreg grófnénak szabad inni. Az az övé. Abból még én se ittam.
— Elég bolond volt eddig. Ugyan, ki venné észre, ha egy-két palaczkkal eltűnne abból a borból?

Zahori zavarodottan mosolygott:
— A szentély bora az egyetlen az uradalomban, a mire a gróf saját maga felügyel. Semmi-vel mással nem törődik. Ezzel is csak azért, mert az édesanyja bora. Könyvet vezet a borkról...

Sironi Ilka hangosan nevetett. Erre a csengő-csilíngelő kacagásra aztán a fejébe szállott a vén Zahorinak a vére.

— Inni fog a borból, Ilka. De csak egy föltétel alatt...

Az asszony kaczerán mosolygott:
— Hagyjuk a feltételeket, Zahori. Én nem leszek hálátlan.
Ott volt a szentély kulcsa a Zahori óralánczán. A másik kulcs a grófnál volt. Kézen fogta az asszonyt, aztán elvezette abba a sziklába vésett földalatti rejtekhelyre. Egy csavarintásra nappali világosság lett a kincses kamarában. Ott álltak a fal mellett a legendás palaczkok. Volt ott talán ezer is. Apró, egyforma, pókhálós belepelt üvegek. Zahori mint a tolvaj nyúlt az üvegek felé, aztán nehéz sohajtással dugott egyet az üvegek közül a kabátja alá.

A szép asszonynak kipirult az arca a tett elkövetése után. Zahori megindultan mormogta:

— Ebből még a királyok se isznak.
Megitták a bort, megkötötték a barátságát az isteneknek való nektár mellett. S aztán Zahori nagyon szerette volna, ha Sironi Ilkának gyakran van jövedve. S a palaczkokat egymásután hordta fel a szentélyből. Hisz csak az első lépés nehéz. A többi már magától megy. Még aztán a lelkiismeretét is megnyugtatta:

— Ilka többet ér, mint egy tucat öreg grófné.

— Ilka többet ér, mint egy tucat öreg grófné.

Talán egy esztendő is elmúlt, a mikor Dénesffy gróf észrevette, hogy a pince szanktuariumát idegenek dezmálják. Könnyű volt észrevenni a hiányt, hisz könyvet vezetett minden palaczkról.

A gróf iszonyú haragra gerjedt. Első haragjában talán felakasztatta volna Zahori uramat, de annak volt esze nem mutatkozni. A gróf vizsgálatot rendelt el. Maga vette kezébe a dolgot és a gazdasági könyvet huszöt esztendőre visszamenőleg vizsgálgatni kezdte.

Nem tartozik a történet keretébe annak elmondása, hogy micsoda rengeteg hiányok derültek ki a könyvekből. A gróf se nagyon törődött a dologgal ezzel a részével.

— A borkat azonban megkészerül! — mondta fogaikorgatva. — Azt nem engedem el neki.
Ekkor keletkezett az a híres pör, a melyet a gróf indított hűtlen jószágigazgatója ellen. Országos tekintélyeket hívtak meg borszakértőknek és a törvényszék kiszállt a hegyaljai pinczébe. A szakértők tanácskoztak, tanácskoztak. Végül ezer forintban állapították meg egy-egy palaczk értékét. Hiányzott pedig háromszáz

palaczk a pinczéből. A kártérítésre Zahori uramnak csaknem egész vagyona ráment, de a gróf nem kegyelmezett.

Zahori uram kétségbeesetten kereste fel Sironi Ilkát, a kinek egyetlen mosolya a vagyonába került.

— Ilka, most már légy az enyém. Nincs se vagyonom, se becsületem. Mindent éretted áldoztam.

— De nagy bolond voltál! — nevetett a szép asszony és hátt fordított az öreg gavallérnak. A legenda, a mely a híres pörrel vidékünkön keletkezett, azt teszi még hozzá, hogy Zahori Pál vénségere Amerikába vándorolt és ott felcsapott borkereskedőnek.

Vajjon talált-e azóta olyan bort üzleti pályáján, a mely bor megérné a Sironi Ilka mosolyát? Vagy talán a csigér is megérné már, hisz Ilkából azóta vénasszony lett.

NIZSNIJ-NOVGORODI EMLÉKEK.

— Az első nap benyomása. —

Irtá Serényi Gusztáv.

A világhírű vásáros városa Moszkvától csak annyira esik, mint nálunk Kolozsvár Budapesttől s ezt az aránylag rövid távolságot mégis tizenhat óra alatt futotta be az orosz vasúttársaság gyorsvonata. A menetrend ugyan enél az időnél teljes másfélórával kevesebbet jelzett, de hát ki siet Oroszországban? Az emberek itt valószínűleg filozófusok, s azt hiszik, hogy egyszer majd úgyen megérkezünk valamennyien a legutolsó állomásra... mért fűszünk hát a böles és a koporsó által megszártott úton, mikor gyorsan avagy lassan bár, mégis csak ugyanoda érkezünk el mindnyájan? A nizzsnij-novgorodi állomáson hát egyetlen zúgolódó hang sem hallatszott, még a messzi nyugatról jött kereskedők is közönyösen vették a dolgot, a kik szinte a vásárra sereglettek, a hol a nyár két hónapja alatt két világrész szokott egymásnak találkoztót adni.

Hogyan keletkezett és hogyan keletkezhetett itt Ázsia szomszédságában ez a csodálatos város, melynek százezer főnyí állandó lakosa van csupán, de a mely évente a „jarmarkn” (nagyvásár) alatt egy millió idegennek ad hajlékot? És pedig valóságos idegeneknek, a kik Perzsiából, Bokharából, Kihnából, Mandzsuriából, továbbá Londonból, Párisból, Berlinből, sőt hogy a névsor pontos legyen, Budapestről is egybe-sereglenek. Ez a hely itt a Volga és az Oka egybefolyásánál ugyanazt bizonyítja, mint minden más, hogy a szélsőségek országában valgyunk. Egyfelől elmaradt vidéki fészkekkel találkozunk, melyekben alig tengődik a kereskedés, másfelől egy ily óriási metropolissal, mely az orosz kereskedelem évi statisztikájában másfél milliárd koronával szerepel!

Oroszországban számtalan az eféle ellenmondás minden vonalon. Itt vannak a ten-gernyi víziú folyamóriások, hátukon a gőzhajók ezreivel, s másfelől itt vannak a hatalmas víz-mosások, melyeknek egy csöppnyi víz se jutott.

PARASZT-BANDÉRIUM.

Itt vannak végtelen lakatlan pusztaságok, s itt vannak, mikéntha sivatag közepén állnának, óriási városok. S a szélsőségek e törvényszerűsége, a mely úr az anyagi világban, úr a szellemiben is: az orosz lakosság teljesen hazája képe és hasonlatosságára teremtődött s míg például akadnak olyanok, a kik falujuk határát el nem hagynák, mások oly vállalkozó szelleműek, hogy hetekig képesek utazni hajón, teveháton, vagy gyalog, csak hogy kis portékájuk számára, a mely olykor csak néhány papusból vagy sál-kendőből áll, a legjobb piacot fölkereshessék. De a szélsőség úr itt minden más téren is. A vallásban, a politikában, az egymás iránti érzésben. Hitetlenség és vakbuzgóság; szélső radikálizmus és lusta maradiság; puritán becsületesség, szótartás, méltányosság, vendégszeretet és másfelől csalárdság, állhatatlanság, túlkövetelés, önzés.

Mily igaza volt Strabónak, az etnográfiai elméletek régi nagy mesterének, a ki egy-egy nép jellemét hazája földrajzi viszonyaiból származtatta. Oroszországban is tökéletes a kettő közötti párhuzam.

De habár kedvünk volna e fölött elmélkedni a Kunavinófközál ócska pályaudvarán, a mig csomagjainkat kézhez vesszük, a koldusok, a kik bennünket megrohannak, nem sok időt en-

FOGADTATÁS A VASÚTNÁL.

kocsis végre hátrafordul s megkérdi, hogy voltaképen hová is szándékozol? Te majd elharapod a nyelved a kemény döcögéstől és úgy nyögöd ki valamelyik hótél nevét a Bedekkerből, de egészen bizonyos, hogy a kocsis érdeklődése csak formáság, mert az izvoscsik mindenesetre egy másik *gasztinyicába* röpit. Oda, a hol érted jó borralót remél kapni.

Áldd érte sorsodat, ha a tethelyen kiszállva öt percnyi kiáltozás után se jő ki odujából a svejcar (portás), mert ez azt jelenti, hogy nincs üres szoba és így esetleg még megbízható helyre juthatsz.

Újra egy nevet mondasz és az izvoscsik döcög veled, Isten tudja hová!

Apropos: «döcög». Ez itt szószerinti értelemben veendő, sőt rázás és bukdácsolás értendő alatta. Jaj neked, ha még sohasem utaztál viharos tengeren s nem tudod meg, hogy mi az, midőn reszkette kell az emberfiának megkapaszkodnia a kökeményre sujkolt löszörmatrazcon. Okvetetlenül úgy fogsz járni, mint a nevezetes *Taraskoni Tartarin* a teveháton. Egyideig azzal vigasztalod ugyan magadat, hogy hiszen kocsin nem kapott még senki tengeri-betegséget, se ki nem fordult, bár a niszniji különös, támlány nélküli kocsikulcsok nincsen mibe megkapaszkodni. De ime érzed, hogy a gyomrod valósággal háborog, s látod, hogy az ármányos járómu mindig más oldalra zökken, mint a melyik felé tested hajlásával ki szeret-

gednek a földi dolgok egybevetésére. Mert Strabo ide és oda, most az a kötelességünk, hogy a kéregetők közt kiosszuk megmaradt aprópénzünket, hálából a Gondviselés iránt, hogy baj nélkül vezérelt volt bennünket idáig, jóllehet útközben a vasúti halál ezer nemével múlhatunk volna ki... No igaz (és ezt hálátlanság volna elhallgatni), hogy szerencsés megérkezésünkben nagy részük van a moszkvai koldusoknak is, a kik néhány kopejkáért térdénállva imádkoztak volt értünk az állomáson, mikor kirobogott onnan velünk a vonat...

A kielégített koldusok elmaradoznak; most a kocsisok következik, valaminthogy a másvilágon is a tisztítóút után — a pokol.

Jaj neked idegen ország fia, ha nem tudod erre felé a *dörgést* és elmulasztod, hogy a pályaház ajtaján kilépve átvég egy pléh-számot, mely téged egy hatóságilag jobban kordában tartott járómu használatához juttat! Ha találmra még izvoscsikot, vagy lihácsot választani, a rád leső kocsisok előbb majd széttepnék a feletti versengésükben, hogy melyikük szállít kényelmesebben és olcsóbban. S miután vagy tíz kemény kocsikulcs minden tiltakozásod ellenére végigpróbáltattak veled, a tizenegyedik megkaparint és czélhoz érve, megszarol.

De várjunk sort.

Már az Oka hajóhídja felé robusz a bazárok közt, a Moszkovszkaja kegyetlenül rossz macskafejű kövezetén, midőn a viadaltól még kipirult

APPONYI KOCSIJA.

GRÓF APPONYI ALBERT JÁSZBERÉNYBEN. — Balogh Rudolf fényképel.

néd azt kormányozni. Ló és kocsis ellen iszonyu gyűlölettel tetsz el s úgy tekintesz rájuk, mint gyilkosokra, a kik záros határidőn belül fognak a másvilágra juttatni.

Megváltás, mikor végre olyan hotelbe jutsz, a hol még van «egyetlenegy» szoba. Örömdobben, hogy kinjaidnak vége szakadt, krisztusi megbocsátással egy rubelt akarsz adni a kocsisnak, a kialakított hetven kopek helyett, de a fizkö szemébe vigyorog, barátságosan suhogtatja ostarát körülöttes és kijelenti, hogy három rubelt fizess, mert különben meg fogja mutatni hitvány *nyemecz*, (Oroszországban minden idegent németnek gondolnak,) hogy ő mint mézáróselegény kezdte pályáját...

Többé nem mosolyog s modora egyre durvább. A közelben rendőrpeszt áll. Hívni akarod, hogy igazságot tegyen, mire a derék fiú megfordul és elsiet onnan, a hol szükség lenne rá. Reményed horgonyát most a portásba veted, a ki bajadonfövel alázatosan áll előttes és azt ajánlja keményen szidalmazva a kocsist, hogy fizess ki a három rubelt, mert a szemtelen fizkö nem érdemes arra sem, hogy megoldozza egy ily előkelő úr saruját...

A méltatlankodás e szavai leveznek a lábadról, azonkívül fáradt is vagy, pihenés után vágyol, tehát fizetsz. A kocsis erre ismét olyan nyájas lesz, mint egy megkefelt macska, lekapja posztóezilinderét, méltóságos úrnak nevez

NÉPGYÜLÉS A VÁROSHÁZA ELŐTT.

GRÓF APPONYI A SZÓNOKI EMELVÉNYEN.

GRÓF APPONYI BOLGÁR FERENCZCEL A NÉPGYÜLÉSRE MENY.

és arra kér, hogy ha újra Nizsnij-Novgorodba érkeznél, róla ne feledkezz meg... Nem tudod, hogy neves, avagy boszankodjál-e ez arczatlanság felett? Egész bensőd forr még a haragtól és — a kocsirázástól. Így érsz szobádba.

Hála Istennek, hogy végre itt vagy! Lerogysz egy székre és üresen bámulsz a semmire. Majd eszedbe jut, hogy jó lesz megnézni az ajtóra függesztett tarifalapot, mert tudod már tapasztalásból, hogy mily jó az óvatosság az orosz hotelekben. Fölkelsz a székről, de mielőtt egy lépést tennél, véletlenül kitekintesz az ablakon s látod, hogy kocsisod még mindig a ház előtt áll és épen pénzt ad a gardavajnak, miután a vigyorgó svejczár már zsebvágta volt a magáét...

— Rablók! sziszeged, arra gondolva, hogy a kocsis, portás és rendőr a te megszarolásodra szövetkezett.

Most a fali táblára pillantasz és azt gondold, hogy káprázik a szemed, mert a szoba ára gyanánt ötödfél rubel van kiírva. Azonkívül még külön kell fizetned a mosdóvizért, törülközőért, ágyneműért, világításért, sőt — a *fűtésért* is. Most augusztus van ugyan, de tudod, mindezt könyörtelenül be fogják rajtad hajtani s ha talán okvetetlenkednél az utolsó pont miatt, ám jó, ők szívesen befűtenek neked s te lásd, hogy hová menekülsz a meleg elől...

A szobapinczér kopogtat... Na, ez épen jókor jön! Gorombán mondogd, hogy «szabad»

PILLANATFELVÉTEL A SZÓNOKI EMELVÉNYRŐL.

GRÓF APPONYI ALBERT JÁSZBERÉNYBEN. — Balogh Rudolf fényképel.

JÓKAI SZOBRA A SVÁBHEGYEN. — Jankovics Gyula szobornéve.

s el vagy készülőve rá, hogy megmondjad neki a magadét. — De a tatár fizkő oly alázatos, oly alamuzsi és oly tisztelettel néz föl rád, hogy te azt mondd magadban: «ez egy tisztes ember, csak a többiek gazemberek.» És nyelsz egyet, midőn Szent Miklósrá állítja, hogy ez a legolcsóbb szobájuk és — a legutolsó üres szoba az egész városban. Ám indulj el és keress másikat, ha nem hiszel neki, a ki még soha se hazudott.

Te hiszel neki. Az ördögnek ajánlod a fogadást, az Istennek magad — és maradsz.

Most átadod az útleveledet, mely nélkül élő embert a nagy Oroszországban sehol fedél alá be nem bocsátanak. Isten irgalmazzon a szerencsétlennek, a ki a hitvány sasos papirost elveszítene! Ha tán haldokolna az út szélén, akkor se fogadná őt be senki a portájára. Mert «ki tudja, kiféle?» s ha talán rossz ember, a hatóság irgalmatlanul megbüntetné lakásadóját.

A végzet oly kegyes ma hozzád, hogy nem engedí, hogy megcsaljanak és te arról — ne tudj. Első utad a portáshoz visz és ott látod a regisztráló-könyvből, hogy negyedárért is van a hotelben üres szoba. Indulatosan teszel kérdést aziránt. Nyájas mosoly kíséretében kapod a választ, hogy azok ép e minutumban ürültek ki... s azonfelül, — teszik hozzá, — egy ily előkelő úrnak nem is mertek olcsóbbat ajánlani... Olyasfélélt morogsz tán, hogy ez az uraság igen sokba kerül és azt te nem vagy hajlandó megfizetni? Hiába való lamentáció. Eső után köpenyeg. Útleveled már kezükben van, a szobát többé ki nem cserélik — legfeljebb a fűtést engedik el nagy kegyesen.

Sebab no! — gondolod magadban, — kihevered azt a rongyos rubelt. Azonfelül most nincs is időd töprengeni, mert leveleket és táviratokat kell feladnod. Visszaszársz a szobádba, két óra hosszat szántod a papirt s félajultán megírván mindent, rohansz a postahivatalba. Oda

érkezel szerencsésen öt percczel a hivatalos óra lejártá előtt és félóra hosszat könyörögsz és fenyegetőzöl, míg végre fölveszik sürgős küldeményed, mire azzal a jóleső tudattal távozol, hogy kötelességednek eleget tettél. Csak most jut eszedbe, hogy most délután félhét van s még nem ebédeltél. Nosza kikeresed a legközelebbi éttermet, a hol már ezüsttel terítettek, de még nem aranytal, vagyis egy olyan vendéglőt, a hol nem túlságos árért tisztességes társaságban étkezhetesz.

Farkasóvággyal eszel s csak mikor már félig-meddig beteltél a zákuszki (előétel), sesi (káposztaleves) és bőf Sztrógánoff élvezetével s a feketekávé váród, akkor tekintesz szét a fényes teremben, a hol néhány tiszt is ül felkötött karral. Ezek az orosz-japán háború sebesültjei. Az egyikről, a ki ezredesi rangban van, s a kiról a cselőjek (pinczér) elárulja, hogy dél óta eszik és iszik itt, s már félórát bóbiskol a sok földi jótól, eszedbe jut, hogy jó lesz hazamenni és aludni egyfolytában holnapig. A vásárt, a melyet be akarsz járni, úgysem szalad el. Összeszámítod hát, mit költöttél, s a végső összeget a megfelelő borraival együtt kiolvasad magad elé, hogy az idegen pénzzel be ne csapjanak. Szóltatod a pinczért. Az ényelmesen jön elé, maéskaszterű, zajtalan léptekkel, s megolvassván a pénzt, kijelenti, hogy ennyivel és annyival tévedni méltóztatnál. Természetesen az étellapra hivatkozol, mire ő előhúzza egyet a zsebéből és kijelenti, hogy az előbbi érvényességét már elvesztette. Ezt oly hangosan magyarázza meg, folyvást jóakarattal mosolyogva, hogy az egész terem figyelni kezd rá. A székében édesdeden alvó invalidus is felébred és olyasformát morog, hogy a sebesülteknek, a kik a hazáért vérüket ontották, Oroszországban már aludniok se lehet!...

A dolog vége mi lehetne más, mint hogy fizetsz és jó képpel távozol, habár magadban szaporán emlegetéd is a magyarok istenét...

Panaszra menj talán valahova? Ejh, már alkonyodik s minden percért kár, a mit alvással tölthetsz. Aztán kihez fordulnál panaszoddal? A rendőrséghez talán? Balgaság volna, hisz ott mindenki szoldot húz a vendéglősöktől és más-honnan, de tetőled egy kopeket se láttak még, hát hallgass.

Ezek forognak fáradt agyadban, a mint ott-hon az alkonyati félhomályban nyugodni készülsz. Lepihensz. Már félálomban vagy, midőn hirtelen arra a felfedezésre jutsz, hogy te csak átmeneti vendég vagy a drága szobában, de még számtalan stammgast is vagy ott veled, a kik téged, boszúból azért, hogy közibük tolokodtál, izzó fulankjukkal halálra gyötörnek. Ez már több a soknál. Békétüresednek vége s te irtózatossan káromkodva ugrasz ki ágyadból. A szomszédos szobát csak egy bezárt ajtó választja el a tiedtől és hallga, ezen az ajtón most kopogás hallatszik.

— Bocsánat uram, — hangzik kifogástalan bécsi dialektusban, — ön fényesen káromkodik, tehát magyar, mivel pedig én osztrák volnék, nekünk némi közünk volna egymáshoz.

E rövid közjogi bevezetés után már átjött hozzád és azt az ajánlatot tette, hogy miután az ő szobájában ugys két ágy van, eredj át éjszakára hozzá aludni.

— Hogyan? — kérdezted örömteljes meglepetéssel, — önnél nyugodtan lehet az ember e vérszopóktól?

— Ezt nem mondtam, — feleli a bécsi vigéző rejtélyes mosollyal, — de tegyük fel, hogy nálam sincsenek nagyobb számmal, mint az önében, mi történik, ha ketten lévő, megosztjuk őket? Nemde felényi jut belőlük egyré-egyre?...

Ily meggyőző érvelésnek ki állhatna ellent? Te szépen átsétálsz közösgyes barátodhoz és míg ő nemsokára nyugodtan horkol, te láthatatlan ellenségeiddel vivsz dühös csatát hajnalig.

Ilyen Nizsnij-Novgorod egy bérkocsis oldala mellől és a *Rosszija-hótel* ablakából nézve. Hogy egyékként milyen, azt más alkalommal fogom elmondani.

JÓKAI SZOBRA A SVÁBHEGYEN.

Míg a Jókai hozzá méltó emléksobrára való gyűjtés bántó lassúsággal halad, megemlékeztek róla azok, kik egyek voltak vele a magyar főváros szép környékének szeretetében. A budapestvidéki turista-egyesület állította az első szobrot Jókainak a Svábhegyen, azon a helyen, a melyet mindeneknél jobban szeretett, a hol kertészkedve figyelte a természetnek nagy és kicsiny dolgokban egyaránt csodálatos rejtelmét s a hol munkáinak nagy részét írta. A magyar közönségnek nem kell magyarázni, mit jelentett Jókainak ez a kis svábhegyi kert, a melyről oly sokszor írt. Ezért volt kétszeresen kedves és kegyeletes gondolat a Svábhegyen állítani neki szobrot.

Három más szoborral együtt áll ott az új szobor: gróf Széchenyi István, báró Eötvös József és Erzsébet királyné szobrával. — az elsőt ő dicsőítette legszívesebben a negyvenes évekből vett tárgy regényeiben, a másikkal egy időben, együtt küzdött a magyar irodalomért, a harmadiknak kultuszát ő ápolta legnagyobb melegséggel. Nemcsak a hely, hanem a társaság is, a melybe került, illő Jókai egyéniségéhez és pályájához.

A mellszobor méreteiben szerény, díszében egyszerű, de komoly, jóra való munka. *Jankovics Gyula* műve, a kinek már egész sereg kisebb szobra áll a főváros köztetein s egy nagyobb is: a szent Gellért szobra. A leleplezési ünnepet széppé, a legutóbbi napokban tartott országos jellegű ünnepet közt is figyelemre méltóvá tette a színhely, az alkalom, a résztvevők lelkesedése. Különösen ki kell emelni *Abrányi Emil* ünnepi beszédét, nemes lendülete és magvas tartalma miatt. Szépen jellemezte Jókai idealizmusát e szavakkal:

Jókai a kételkedés, cinizmus, a kiábrándulás mai korában fentartja bennünk az élet iránt való nagy és nemes illuziókat. Valányszor férfiakat vezet elénk, a kik nem ismerik a gyáva lemondást,

a kik bátran szembeállanak ezer akadályval, a kik válságos pillanatokban a fizikai erő rendkívüli nagyságát a lelki erő rendkívüli szépségeivel kötik össze, a kik hőssékké és vértanúkká válnak hit, tudás, hazaszeretet szolgálatában: — mindannyiszor kiokat minket az igazán férfias erények tiszteletére; mindannyiszor megtanít arra, hogy hasonló helyzetekben legalább igyekezzünk megközelíteni a férfiaságnak ezt a magas talapzatra helyezett ideálját. Én a magam részéről áldom azt az író, a ki az átlagos mértéken azért emelkedik túl, hogy az alacsonyagra hajló embert saját magával szemben magasabb mérték alkalmazására ösztönözze. Áldom azt az író, a ki a reális hűség rovására azért rajzol tökéletes embert, hogy kedvet, becsúgyat ébresszen bennünk annak az elcsajátításra, a mi ebből a tökéletességből emberileg értékesíthető. Micsoda kincs az ifjúságra nézve az a sok nemes illuzió, a mit Jókai alkotásaiban fölhalmozva talál! A fiatalok tovább maradnak fiatalok, ha Jókai elbeszéléseit olvassák. Ebben a bűvös gyűrűben nem vesz erőt rajtuk a kora-érettség, a korai kiábrándulás. De az öregek is nyernek Jókain, talán még többet, mint az ifjúság. Mert az öregek megfiatalodnak, ha néhez gond, küzdés, csalódás közepette érintkeznek a Jókai lelkéből kisugárzó örök-ifjúsággal.

A koszorúk, melyeket a szobor talapzatára letettek, jellemzik Jókai pályájának s hatásának egyetemességét: a képviselőházon s az irodalmi és tudós társaságokon kezdve elküldték koszorújukat a svábhegyi hölgyek s a svábhegyi ifjúság is. A kis szobor talán emlékeztetője lesz a nemzetnek arra, hogy még tartozik egy nagyobbal: az igazi Jókai-szoborral, a mely az egész nemzet nevében, nagyságához méltón örökítse meg a költő emlékét.

A KOLOZSVÁRI SZÍNHÁZ-AVATÁS.

Azt mondják a magyarok, hogy ünnepelni, azt tud szépen. A kolozsváriak pedig még a magyarok közt is különös szépen tudnak, mert Budapesten kívül semmi más magyar város nem tud egy-egy ünnepre oly szép közönséget összegyűjteni. Ott van az erdélyi arisztokrácia, a mely ilyenkor mind összegyűl egykori kincses fővárosában, magával hozva nagy történelmi neveinek s dicső hagyományainak minden díszét, ott van a sok különféle tudományos és társadalmi intézmény, a mely a szellemi élet kiválóságainak egész sorával díszíti az ünnepet, a s mivel, előkelő városi polgárság, a mely elől jár minden nemzeti ügyért való lelkesedésben. Az erdélyiek kedves lokál-patriotizmusza pedig erős sarkalója az ünnepi kedvnek.

Ilyen volt az az ünnep is, melylyel a régi színházról bucsuztak s az újat átadták rendeltetésének. A kolozsváriak dísz, a mindenfelől

A KOLOZSVÁRI RÉGI SZÍNHÁZ.

odasereglett vendégek pedig országos jelentőséget adtak ez ünnepnek. Az országgyűlés, a kormány, az irodalmi és művészeti társulatok részvétele megbecsülése volt Kolozsvárnak s a magyar színészet kulturális fontosságának. Az elmondott beszédek java része ezt igyekezett visszatükrözteni, az ünnepi darabok és előadások magas színvonala pedig biztató távlatot nyújtott az új színházban megkezdődő művészi munkára. Az ünnep szép volt, legyen szép a munka is, a melyet a színház és közönség vállalva végez. A színművészet gyökere a közönségben van, a kettőnek méltónak kell lennie egymáshoz, hogy a magyar művelődés szempontjából oly fontos cél elérhető legyen. A kolozsvári közönség mindenkor híres volt a színház iránti hálás érdeklődéséről s ha a színészek buzgalommal, lelkesedéssel, művészi törekvéssel viszonyozták ezt, akkor a kolozsvári új színház nemzeti életünk jelentékeny gazdagodását jelenté.

SZELLEMI ÉLET A HAJDANI PESTEN.

A nemzeti irodalomtörténet azoknak a hatásoknak a rendszeres előadásá, melyeket egyes kiváló elmék gyakoroltak a nyelv kiművelésére és a közgondolkodásra. De ez nem tünteti fel a tömegek átlagos műveltségét, nem adja mér-

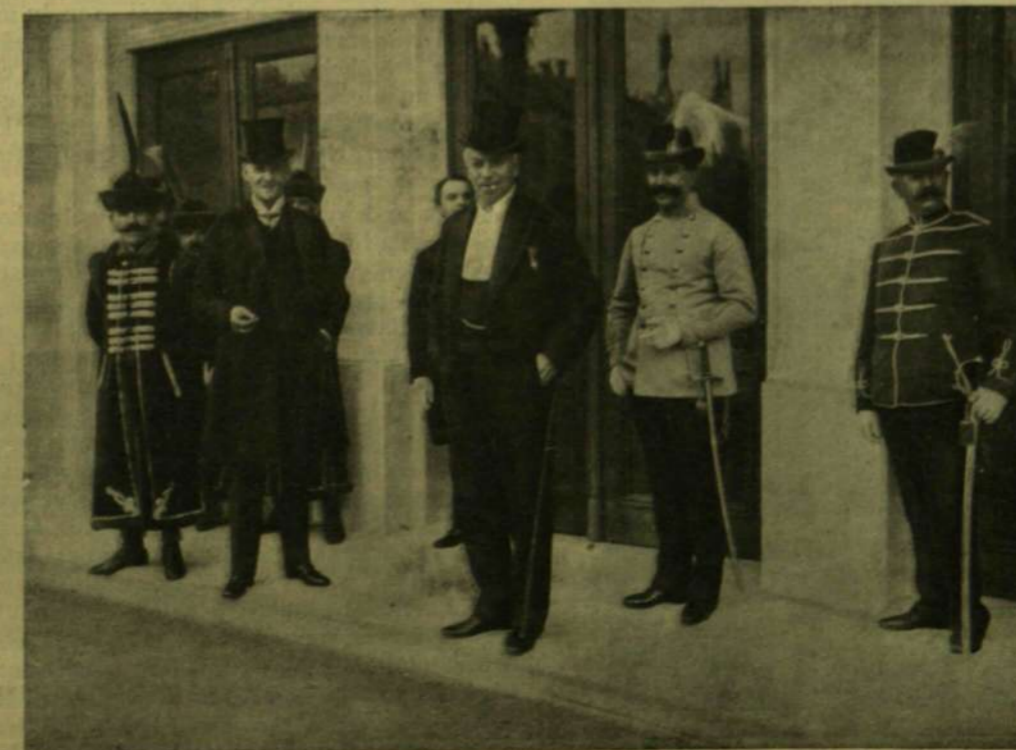
tékét az eszmék általános színvonalának. A közszellem ismerete, a felvilágosultság elterjedése azoknak a lelki szükségleteknek a terjedelmétől függ, melyekkel egyes időszakokban a közönség nagy rétegeinél találkozunk.

Mit olvastak a régi Pesten? Ez a kérdés már mindenesetre jobban megközelíti a kulturális állapotoknak kulcsát. És bármily sötétnek lássuk is alkotmányos életünk szempontjából Mária Terézia és II. József korát, ebből nem szabad igazságtalan következtetéseket vonnunk. A reakció, a németesítés politikája nem érintette sem a szellemi haladást, sem az anyagi fejlődés feltételeit, sőt ellenkezőleg, ha a terjedő felvilágosodás kezd már ez időben nálunk is behatolni a nép alsóbb osztályaiba, ez sok tekintetben köszönhetően éppen annak a kormányzati rendszernek, mely független állami létünk intézményeire halálös csapást készült mérni.

A pozsonyi *Benedikt* volt az, a ki Pesten legelőször állított fel egy úgynevezett «Lese-kabin»-et az egykori gabona-piacon. *Gleizner* János vezette ezt, a ki *Benedikt*-től 10% engedménnyel kapta a könyveket, körülbelül 86 frt értékben. De minő silány főrészvények voltak ezek! Az akkori idők irodalmi izlésének ismeretére jellemző a nagyobbára olcsó német kiadványok egyik-másikának címét felsorolnunk. Ott volt a többek közt a «Marokkanische Briefe», a «Tausend und ein Thorheit», a «Brieftaus aus Rom», «Neue Legendens», «Maskaraden», «Maskirte Heirath», «Leiden der jungen Wertherin» (valószínűleg Götthe halhatatlan művének parodiája), «Eduard Prinz von Wales», «Geschichte eines Afrikaners», «Alexander Masaniello», «Spitzbart», «Der Pilgrim», «Glücklich gewordener Bauer», «Er erschoss sich nicht», «Glücklich gewordener Soldat», «Zehn Briefe aus Oesterreich», «Leben einer reisenden Wienerin», «Robinson Crusoe», «Schöne Zigeunerin», «Geschichte einer Tänzerin», «Sermoni (sic) latini», «Gott und Satan», stb.

Ezek voltak a régi pesti polgárok szellemi táplálékai ezelőtt másfél századdal. *Benedikt* vállalta, a mint látszik, a kis polgári osztály csekélyebb szellemi szükségleteinek kielégítésére számított s nem akart versenyezni a nagyobb pesti bibliopólokkal, a melyen volt már akkor *Tratneren* kívül a «Weigand és Köpf» cég is, kik közül Weigandnak Bécsben volt a főüzlete.

Ez a cég már nagyobb kiadványokkal is megpróbálkozott. Így kinyomatta a 80-as években Landerer budai nyomdájában *Palma* «Historia Hungariae» című nagy művét. Mennyi költséggel járt, mi hasznót eredményezett ez az üzlet, érdekes volna tudnunk, de nincsenek rá adataink. Ellenben tudjuk azt, hogy midőn a cég egyik tagja, *Köpf* elhalálozott, Landerer özvegyének még 428 frt hátralékos követelése volt a nyomdai számlából folyólag a cég ellen,

ÚJHÁZI EDE A KOLOZSVÁRI ÚJ SZÍNHÁZ ELŐTT. — Jely Gyula fényképe.

JUSTH GYULA JEKELFALUSSY MINISZTERREL ÉS PUCHERNA HADTESTPARANCSNOKKAL.

melynek felét Köpfné mint jogutód ellen érvényesítette. Köpfné azonban nem volt hajlandó fizetni s csak sok huza-vona után intézték el egyezséggel a dolgot.

A pesti könyvkereskedés helyzetét jellemzi az, hogy mikor 1787-ben a Weigand és Köpfféle könyvkereskedés Weigand halála következtében feloszlott, az összes, 12,059 frt aktív künnlevő követelésből mint behajthatlan van megjelölve 790 frt 51 kr., kétesnek van feltüntetve 4346 frt 27 kr., a behajthatatlannal együtt tehát majdnem 50%, s csak 6922 frt 39 kr. a biztos követelés.

Érdekes, hogy a kétes követelések közé van sorozva többek közt a Sándor báró, Mednyánszky báró (510 frt), Nunkovics pécsi püspök, a péczeli Ráday gróf (284 frt), Beöthy Imre, stb. adóssága. Kulturális szempontból följegyzésre érdemes, hogy a legnagyobb könyvvasárlók a czég könyveiben Piller pesti egyetemi tanár (309 forint), az egyetemi könyvtár (201 frt), Stipesics orvos (224 frt), Méhes Sámuel, a híres kolozsvári professor (192 frt), Madarasy egri kanonok (185 frt), a mágnások közül Szápáry gróf budai udvari tanácsos (135 frt), Brudern báró (134 frt), a mai Párisi ház tulajdonosa; kisebbek Prónay Mihály és Pál bárók, gróf Teleki József, Esterházy egri püspök, gróf Festetics, továbbá Rácz, Tóth professorok,

A HŐSÖK UNOKÁI MINT KOSZORÚS LEÁNYOK.

alkalom kínálkozott reá. Ezt a zászlóaljat Kassán toborozták, még pedig legtöbbször annak az Abatúj vármegyének a fiaiból, a mely mindenkor a nemzeti ügyet szolgálta, valahányszor az szembekerült az idegennel. Nem csak akkor, midőn az Omode bator fiai nem fogadták el Róbert Károly királyt, de már sokkal előbb, mikor Aba Sámuel ültették Szent István örökébe az idegen Péter helyett.

Kassa csak önmagához maradt hű, mikor a szobrot felállította. S a szobor maga művészi szempontból is derék és dicséretre méltó alkotás. De a szobornál is, a szobrot felállító kegyeletnél is nevezetesebb volt a leleplezésnek ténye, és annak körülményei. Megjelent az ünnepélyen a királynak egyik minisztere, s koszorút helyezett el azoknak a hősöknek az emlékoszlopára, a kik annyi csatában verték meg ötvenhét esztendő előtt a király osztrák csapatait. S megjelentek tiszteletadás czéljából annak a közös hadseregnek tisztjei is, a mely ma is az osztrák armádia hagyományai letémenyeseinek vallja magát. E tiszték nem a magok elhatározásából jelentek meg, felülről kapták az engedelmet és az utasítást. És ebből a szempontból megjelenésök nagyobb fontosságú, mint maga a szobornak felállítása. Mert annyit jelent, hogy a közös hadsereg intézői, ha talán kelleltlenül is, — meghajtják zászlójukat a magyar nemzetnek függetlenségi törekvései előtt.

RAKOVSZKY ENDRE FŐISPÁN BESZÉDET MOND.

A KASSAI HONVÉDSZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉRŐL. — Jelfy Gyula fényképe.

a szécsényi gróf Forgách (259 frt), Horváth Jakab budai ügyvéd (240 frt), a ki a városligeti Fuit feliratú sírkő alatt pihen, Végli budai titkár (235 frt), Werther pesti tanár (228 frt), Sinay a szakadár debreczeni professor és lelkész (189 frt), Prónay Gábor báró (166 frt), Koltonics nagyváradai püspök (122 forint). Köztük van Laczkovich, a Martinovics-féle összeesküvés tragikus véget ért részese, akkor még Graevenezrédbeli huszárhadnagy is.

Szabadzállásnak egy egyszerű görög kereskedő polgára, névszerint Zabyra János, 1804-ben kelt végrendeletével kinöveket érő könyvtárt hagyott a pesti görög-oláh községre, melybe a humanismus korának legszebb bibliografiai emlékeit egy fajának múltja és története iránt rajongó lélek fáradságot és áldozatot nem ismerő lelkesedésével hordta volt össze. Fájdalom, a könyvtár sorsáról semmit sem tudunk már. Lappang-e még valahol, vagy áldozatul esett az idők és elemek viszontagságainak? V. S.

A KASSAI HONVÉDSZOBOR.

Kassa, a híres kurucz város, emlékoszlopot állított a vitéz kilenczedik honvédszászlóaljnak, mely az 1848-49-iki függetlenségi harcban csak ép annyiszor tüntette ki magát, a hányszor

JEKELFALUSSY HONVÉDELMI MINISZTER LETESZI A KORMÁNY KOSZORÚJÁT.

A HÉTRŐL.

Ocska könyvek. Megkezdődtek az iskolák, s a tanuló ifjuság csapatokban özönl el az antikvárius boltokat, hogy ott vásárolja be a szükséges tankönyveket. Mert hát a könyv drága, az iskolában sok könyvre van szükség, s a magyar emberen már gyermekkorában kiüt a a nemzeti virtus, hogy a könyvért nem szívesen adja a pénzt. Már pedig az antikváriusnál fele ára ha van a könyvnek, mint a könyves boltban. Ha a könyv erősen piszkos, akkor még olcsóbban is kapható. Azzal pedig kevés szülő s még kevesebb gyermek törődik, hogy az a könyv ragadós betegségek mikrobáit tartalmazhatja lapjain. Minél piszkosabb a könyv, annál többet. Ha ragadós betegségben szenvedett az a gyermek, a kitől ez a könyv az antikváriushoz került, majdnem bizonyos, hogy a betegséget okozó bacillusok bele kerültek a könyv lapjaira. Ha másként nem, azon az úton, hogy volt tulajdonosuk megnyalazta az ujjait, midőn a könyvnek lapjait forgatta. Az, a ki e könyvet megveszi, ép így forgatja majd a lapokat. Megnyalazott ujjával érinti a lapot, s ezenközben a bacillus ujjához tapad. Aztán fordítani akar egyet megint, ajkához — vagy ép nyelvéhez — érinti az ujját, s a bacillus ott marad. S bejut a szervezetbe, a hol a rombolás munkáját kezdi meg. Kimutatták kísérletileg, hogy például a tüdővész, a difteritisz meg a torokgyík baktériuma hónapokon át nem veszti el életképességét a piszkos könyvnek a lapjain, s azonnal elszaporodik, a mint onnan az emberi szervezetbe plántálják át.

Megindítottuk a küzdelmet az emberiségnek legátkosabb betegsége, a tüdővész ellen. De nyugodtan nézzük, hogy e betegségek valóságos tenyésztői a beteg embereknek elhasznált könyvei, melyeket száz száma vásárolnak ilyenkor az iskolás gyermekek. Tehát ép azok, a kik e betegség iránt a legfogékonyabbak. Ha eltiltanák a piszkos iskolai könyvek árulását, sok szegény tanuló nem adhatná el az iskolai év végén elhasznált könyveit, s drágábban venné az újakat az iskolai év elején. Megdrágítanánk ezzel a tanulást. De nem nagyobb baj-e az, hogy így meg sok zsenge életet szolgáltatunk ki a halálnak? S ha már nem tiltjuk is el az ily könyveknek az árusítását, nem lehetne-e legalább dezinficiálni azokat?

Egy főúri esküvő. Néhány nap előtt a magyar arisztokracziának egy előkelő leány tagja, Andrásy Maricza grófnő esküvőit örök hűséget egy osztrák főúrnak, Liechtenstein hercegnek. Lakodalmukat rég látott fényvel ülték meg Budapesten. Annyi osztrák előkelőség csak nagy országos ünnep alkalmával szokott meg-

jelenni a magyar fővárosban, mint a mennyi erre az esküvőre lejtött. S van ebben némi örvendetes momentum. Igaza volt annak az osztrák úrnak, a ki ez alkalomból azt hangoztatta a pohárköszöntőjében, hogy a két állam között kevesebb lenne az ellentét, ha jobban összeházasodnának az előkelő családok.

Mi magyarok, századok óta más felfogást vallottunk. Nemzeti szempontból nem vettük szívesen, ha gazdag magyar leány külföldi vőlegénynek nyújtotta kezét. Mert sok magyar birtok került így idegen kézre. Ámbár az is igaz, hogy sok idegen származású család magyarosodott meg ezen a módon.

Ebben a mostani esetben azonban van valami egyéb is, a mi azt érdekessé, egyszersmind pedig közérdekvé teszi. A vőlegény bátyja ugyanis sógora a leendő magyar királynak Ferencz Ferdinánd főhercegnek, mert annak a hugát bírja feleségül. Így tehát e frigy által egy magyar család sógorsági viszonyba jut a leendő uralkodóval. Ez eddig a legtrikább esetek közé tartozott. Magyarországon csak egyetlen mediatizált család létezik, míg például Németországban azoknak száma egész légió. Szorosabb viszony az uralkodóház tagjai és a magyar családok között ép azért nem is igen létesülhet, — csakis kivételképen. Pedig csak is ily viszonyoknak bensősége teheti azt, hogy igazi mivoltában ismerjék meg a magyar karaktert és a magyar lelket, azokban a körökben, a hol a nemzet sorsa fölött döntenek.

A SZOBOR A LELEPLEZÉS UTÁN. — Horvay, Szamovolszky és Pogány szoborműve.

A KASSAI HONVÉDSZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE.

RENDŐRSÉGI SZEMLE A MERÉNYLET SZINHELYÉN.

Jászberény. A magyar parlament csodálatos gyorsan koptatja el az egyes képviselőket. Alig egynehány olyan tagja van a mai képviselőháznak, a ki már huszonöt esztendő óta volna valamely mandátum birtokában. Másrészt meg magok a választókerületek is hamar örlik meg azokat, a kiket elválasztott a helyi népszerűségnek változó kegye. Talán Madarász apó kerülete az egyedüli, a mely egy negyed századot meghaladó időn át ugyanazt a férfit küldte a parlamentbe. Mindjárt utána Jászberény következik, a mely huszonöt esztendő óta kitartott hűségesen ugyanannak a férfinak, gróf Apponyi Albertnek oldalán. Kitartott pedig jó és rossz, — de inkább rossz mint jó — napokban egyaránt, s kitartott azon a hosszú úton, melyet ez a nagy tehetségű államférfi, mindég jobban közeledve a nemzet szívéhez, a b. Sennyei Pál táborától egész a Kossuth Ferencz táboráig hátrahagyott. E hűséges ragaszkodás érdeme nemesak a választó közönséget illeti, hanem a megválasztottat is. Ne keressük, hogy melyiknek érdeme nagyobb, az illető felek se vetették fel ezt a kérdést egymás között. S ha felvetették volna is, csak azért tették volna, hogy a másik számára vindikálják az oroszlanrészt. Mert ép az, hogy mindegyik így gondolkodik a másik felől, lehatalmasabb tényezője az eredménynek, s ez tette egyszerűsége oly bensősévé azt az ünnepet, melyet Jászberény mult vasárnap ült.

Az esperanto. A világnyelv kérdése ősi idők óta kedvelt tárgya az utópistáknak. Körülbelül ugyanaz a szellemi világban, mint a mechanikában a perpetuum mobile, ép úgy vonzza az álmodozó lelkeket, ép úgy érdekes elméletben, és kivihetetlen a gyakorlatban s ép úgy a természet törvényeibe ütközik. A nyelv, az ember e legesodásabb adománya, legerősebb segítője a létért folyó küzdelemben, nem mesterséges, mondva csinált valami, hanem a természet törvényeiben gyökerező szerves fejlődés eredménye, nem mechanizmus, hanem organizmus, vagy hogy az ókori vita műszavaival éljünk, nem thesis, hanem physis. A nyelvek különbözősége is nem egyesek, vagy nemzedékek elhatárolásán múlik, hanem természetes, szükségszerű differenciálódás, a melyet az okok ezernyi sorozata idézett elő; az eredeti dispositio, az éghajlati, geographiai, életmódbeli, történeti okok nagy sokasága. S ha az életben sokszor nehézségeket okoz is, a nyelvek különbözőségére szüksége van az emberiség fejlődésének mindaddig, a míg nemzetekre, népfajokra tagolva él, sőt talán azután is. Mert a nyelv a nemzet egyéniségének kifolyása és jellemzője, minden nemzet a maga nyelvén fejtheti ki legjobban a maga egyéniségét. Ezért nem lehetett sikere az olyan fáradozásnak, a melyt kifajítottak a volapük s egyéb letűnt «világnyelvek» hívei s az ő sorsukra fog jutni Zamenhof, a lengyel orvos találománya: az

esperanto is. Hiába rendeznek Genfben nemzetközi kongresszust, ott lehetnek az összes európai népek képviselőin kívül a hinduk és a japánok is, de nincs ott az életképesség. S hasztalan büszkélkednek az esperanto nyelvű eredeti és fordított irodalommal, hasztalan rendeznek színi-előadást esperanto nyelven, soha nem lesz sem esperanto-irodalom, sem színművészet. A nemzetek nem fogják elvetni nemzeti nyelvüket az új nyelv kedvéért, de még közvetítő nyelvtől sem fog érvényesülni, még oly mértékben sem, mint az ókorban a görög, később pedig a latin. Ha közvetítő nyelvre lesz szükség, vagy el fogják fogadni a létező nyelvek egyikét, vagy magától, a dolgok természetes útján fejlődik ki valami ilyen nyelv, mint a hogy a Csendes-óceán partvidékein kifejlődött az angol, hindu és maláj keverék-nyelv, a pidgeon-english, a melyet ép úgy ért és használ az angol kereskedő, mint a maláj benszüllött. Az esperanto-nyelv lehet szép, lehet elmesés és érdekes, de az emberi haladás szempontjából csak annyit ér, mint a sakjáték. Az is érdekes, szép és elmesés, de gyakorlati értéke nincs semmi. Épen csak játék.

PUSZTULÓ EMLÉKEK.

Magyarország fővárosa csak a legutolsó tizenöt év alatt is óriási arányokban változott. A fejlődés hatalmas területét láttuk még ama

A ROBBANÁS ÁLDZATAINAK HOLTTESZTEI A PÉTER-PÁL ERŐDBEN.

A SZTOLIPIN OROSZ MINISZTERELNÖK ELLENI MERÉNYLET.

utótrészekben és kerületekben is, melyek a fejlesztésre legalkalmatlanabbnak látszottak. Például: a Belvárosban, a budai Várban, Tabánban stb. Ámde, a hol akadálynak látszott egy-egy utcának szűk volta vagy görbe iránya, segítségül jött a fejsze és a csákány, mely földig lerombolta őket, hogy újabbnak és szélszerűbbnek készítsen helyet. Az Eskü-tér környékének számos tere, utcája, utcaköze így tűnt el a Belváros szabályozásával, de velők együtt eltűnt egy csomó régi pesti ház, eltűntek régi, patriarkális foglalkozások folytatói, mondhatni minden tudományos kárpótlás nélkül. Jámor siránkozásokkal a fejlődés szellemét feltartani nem lehet, de nincs is szükség erre. Régi-ségeknak közös sorsa az, hogy elavulnak, ámde, a mit a praktikus élet elavulás alatt ér, sokszor merőben ellenkezője annak, a mit a kulturhistorikus is annak tart. Azért volt kárpótlás nélkül való a millennium idejében készített belvárosi szabályozás, mert a miket magával ragadott, azok minden tanulság nélkül el is veszték. Holott nem műkedvelő ódonházoknak privát ügye a régiségek tudományos és kegyeletes megmentése, hanem a kulturhistoriának és a fővárosnak közérdekű kérdése, mert nem rösteljük hirdetni, hogy a história számára a kövek élete is jelentőséggel bír s annál közvetlenebb az irántuk való érdeklődésünk, minél inkább bizonyosságai a történeti fejlődés ama folytonosságának, mely rajtuk keresztül jutott el a mi időnkig.

Tudományos érdek, de a mellett nemzeti érdek is tehát a főváros elmúlt életének mindenféle vonatkozásokban való ismerete, mivel erkölcsi haszonnal jár. A magyar nemzet lelki világában a főváros sorsa közel másfél század óta, mint a legfontosabb nemzeti ügy él. Szellemi és anyagi erőnek színe-java itt torlódt össze évtizedek óta, innen indultak meg a legfontosabb társadalmi és politikai mozgalmak s szinte minden nevezetes cselekedetnek a főváros volt a színhelye. Azzal az együgyű naivsággal, de a mellett könnyekre fakasztó benső patriotasággal, melylyel a Gvadányi peleskei nótárius megcsodálta hajdanában a szemei előtt feltárló két főváros pompáit, sok ezer derék polgára ennek az országnak gondol a főváros sorsára. Sok, nagyon sok ezer magyar ember, kiknek fillérei, továbbá elődei, atyjafiai és leszármazói részt vettek a főváros nagygyá tételeiben, óhajtanak olyan tükörnek látni ennek a hatalmas városnak életét, melyben visszaverődjék mindaz, a mi benné érdekes, tiszteltre méltó és kegyeletre érdemes volt. Ámde az a bökkenő, hogy ez a közszükséglet elégethető ki ma legkevésbé, mert a főváros múltjának professzionatus historikusai nincsenek, a kik pedig voltak, mint Rómer Flóris és Rupp Jakab, mint a rengetegben járó utas, csak óvatossan és kis ósvényt taposva juthattak előre. Nagy szerencse azonban, hogy ez is van, hogy ez is megtörténhetett, mert különben ma ott volnánk, hogy a legegyszerűbb dolgok felől sem

tudnánk magunknak tájékozást szerezni. Rómer Flóris ki is nyitvánítja a «Régi Pesti» című munkájában, hogy sokszor kénytelen tovább menni egyes kérdések felett, mert nincs a ki útbaigazításokkal szolgálhatna. Pedig Rómer Flóris óta, a ki 1873-ban adta ki Pestről szóló munkáját, egyetlen historikus sem akadt, a ki a főváros utcáinak, házainak és nevezetesebb középületeinek múltját rendszeresen búvárolta volna. Az Akadémia régészeti bizottsága 1861-ben egyik tudósunknak a «Vasárnapi Ujság»-ban való felszólalása után megtett annyit, hogy emléktáblával jelölt meg egyes budai házakat, melyekhez nevezetes historiai személyek vagy eseményeknek emléke fűződött. Azóta ez az érdekes mozgalom is abban maradt, közbe pedig százával tűnnek el a főváros épületei, melyek építészeti, irodalmi és kulturhistoriai tekintetből egyaránt nevezetességgel bírnak. Fényképfelvételeket, gipszmásolatokat készíthetnünk róluk, a nemsokára megnyilvánó fővárosi muzeum ezt meg is teszi, de a nevezetesebbeket is meg kellene jelölni emléktáblákkal, hogy a magyar ember, ha a fővárosban jár, e figyelmeztető jelekből is lássa hogy múltjának emlékei veszik körül és egy nemzeti főváros jellemét domborítja ki minden kis kődarabja ennek a hatalmasan fejlődő metropolisznak.

Nem hiábavaló munka az ilyen s még csak kicsinyesnek sem mondható. Párisban a francziák egész irodalmát teremtették meg a fővárosukra vonatkozó adatoknak s a kontinensen alig van még egy város, mely olyan intenzív kultusszal szolgálja múltjának a felderítését. De itt van a szomszédunkban Bécs, melynek hagyományairól könyvtára menő kötetek szólnak, nálunk ellenben alig mutatkozik érdeklődés ilyenemire, holott a magyarság érdeklődése minden ilyen törekvésre iránt kétségtelen nem vonható. Pedagogiai szempontból is szükség van e nemes kultusa ápolására, mert minél próbált részleteiben ismerjük a főváros életének vonatkozásait, annál inkább tudjuk szeretni és becsülni a fejlődését szolgáló törekvéseket. Ezer

A MERÉNYLŐK KOCSIJA.

és ezer ifjú nevelkedik fel a fővárosban a nélkül, hogy tudná, minő kegyeletes szálak kötik össze egy-egy utcáját vagy házát az irodalom és a historia valamelyik kiválóságának nevéhez, vagy valami nagyjelentőségű esemény keletkezéséhez. És nem érzik, mert sehol sem nyilvánul, azokat a nagyjelentőségű mozgalmakat, melyeket a múlt század elején nemes jellemű hazafiak a nyelv érdekében indítottak, holott sok esetben feltalálható a nagy rombolások ellenére is a ház, a honnan igaztattak vagy a hol csöndesen

munkálkodva nagyfontosságú kulturális munkának megbecsülhetetlen részeseivé váltak. Ezek a pusztuló emlékek. Az évről-évre és évtizedek óta mindig pusztuló, rombolás alá kerülő ereklyék, melyeknek hivatásuk volna a jelen nemzedékét a múlt hagyományai iránt fogékonytá tenni és felkelteni benne a múlt tisztelétét, a nemes hagyományok ápolását és a historiai emlékek iránt való kegyeletét. Minél hatalmasabb arányokban halad előre a főváros fejlődése, annál komolyabb szükséglet gyanánt fog az a vágy jelentkezni, hogy az újítások és újalakulások nyomán is kidomboríthassuk benne nemzeti karakterét. Vagyis azt a tulajdonságát, melyről minden magyar rá fog ismerni, hogy ez a város valójában a magyarságnak, a magyar nemzetnek fővárosa.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A budapesti lakáskérdésről vajmi sok szó esett a legutóbbi hetekben, de oly komoly hozzászólást alig hallottunk, mint dr. Forbát Imre mérnök, műegyetemi magántanár könyve. A kik a városi tanács által összehívott értekezleteken s a lapokban hozzászóltak a dologhoz, többnyire a kérdésnek s a vele kapcsolatos többi kérdéseknek igazán mélyreható ismerete nélkül, csak a pillanatnyi szükségre gondolva beszéltek s ha fölvetettek is egy-egy életrevaló eszmét, csak inozidentális, részleges javítás érhető el vele. Forbát Imre, mint a városrendezés terén szakember, minden vonatkozásában tárgyalja a lakáskérdés ügyét, a bajok gyökeréig megy s ott igyekszik a gyógyszerek alkalmazására tanácsokat adni. A budapesti lakásrendszer eddigi alakulásán kezdi, éles kritikával illetve a nálunk majdnem egyedül uralkodó bérkaszárnyszerűségről, aztán a lakásviszonyok javítására való eddigi törekvéseket bírálja s kimutatja róluk, hogy mindezek csak ötletszerű, céltudatoság nélküli kísérletek voltak, melyeknek nem sok a látszata. Munkája főrészeben felöleli Budapestnek jóformán egész építkezési és városrendezési politikáját, a pénzügyi viszonyokkal való összefüggésében s minden számbajövő szempontból, javaslatokat tesz egyes városszabályozási és közigazgatási részletek érdekében s tárgyával kapcsolatában kitér a főváros élelmézésére. Kritikája, melylyel Budapest eddigi közigazgatását, szervezetét s főképp városrendezését illeti, éles, független és bizonyára nagy részben találó is. Hogy javaslatai mennyire életrevalók s kivihetők, ezt megállapítani a szakemberek dolga, de hogy a kérdéssel az ügy iránti lelkesedésből behatóan foglalkozik, már az is érdem. Bizonyára sok viz lefolyik még a Lánchíd alatt, a míg a mai siralmas állapotokat jobbak váltják fel, de minden

SZTOLIPIN VILLÁJA A ROBBANÁS UTÁN.

A SZTOLIPIN OROSZ MINISZTERELNÖK ELLENI MERÉNYLET.

A fiatal pár távozik a templomból.

nemzedéknek az a feladata, hogy az utána jövő javára dolgozzék s a mi nemzedékünknek is arról kell gondoskodnia, hogy legalább fiainknak legyen tűrhetőbb és emberségesebb az életük a fővárosban. E nélkül Budapestnek nincs jövője.

Új helységnévtár. A központi statisztikai hivatal előfizetést hirdet a *Helységnévtár* új kiadására. Erre szükség is van, mert a legutóbbi kiadás 1903-ban jelent meg, el is fogyott s adatainak nagy része elavult. Az új kiadás nem fog két részből állani, mint az eddigi, hanem csakis a községek betűrendes jegyzékéből. Egyébiránt benne lesznek mindazok a községek adatai, melyek meg voltak az eddigi kiadásokban, megpótolva a községek egyházi hovatartozásának és telekkönyvi hovatartozásának feltüntetésével. A mindenféle hivatalok, irodák, üzletek számára nélkülözhetetlen könyv előfizetési ára, kemény vászonkötésben 8 korona, állami hivataloknak és intézeteknek 6 korona.

Modern troubadourok. *Horkay* Elemér regénye új irónak új munkája, mégis régi ismerős. Alakjai már vagy tizenöt év óta forognak az irodalomban. Herceg Ferencz mutatta be őket pályája legelején, velük aratta első nagy sikereit s azóta nagy sereg utánzó kezén mentek keresztül. Meg is

Diszkoesik a lakóalmi menetben.

Új könyvek:

A lakáskérdés és Budapest jövője. Megjegyzések a székesfőváros községi politikájához. Irta *Forbát* Imre. Budapest, Grill Károly könyvkiadóhivatala. Ára 3 korona.

Modern troubadourok. Társadalmi regény. Irta *Horkay* Elemér. Miskolcz.

A jámbor gyermek. Oktató könyvecske az elemi iskolások részére. Irta *Gratzer* Pius benedécs tanár. Esztergom, Buzárovics Gusztáv könyvnyomdája. Ára 80 fillér.

EGYVELEG.

*Régi magyar himzsmintákat adott ki levelezőlapokon, tehát általános elterjedésre igen alkalmas formában, *Benczúr* Béláné, a régi magyar asszonyok kedves és szép művészete emlékeinek buzgó és izléses gyűjtője. Egyelőre tizenkét daraból álló sorozatot bocsátott forgalomba, csupa szebbnél szebb, magyaros izlésű, különféle himzésekre alkalmazható minták. Asszonyainknak bizonyára kedvesek lesznek ezek a szép kiállítású levelezőlapok, nézni is öröm őket, egy kis hozzáértéssel alkalmazhatók is kézimunkák készítésére. Az árak is olcsó: darabja 10 fillérbe kerül s a tiszta jövedelem fele a tulipánkert javára szolgál.

*Anglia negyven millió lakosa közül 10 millió lakos földműveléssel foglalkozik.

*New-Yorkban csupán beteg ölekek gyógykezelésével foglalkozó orvosok is vannak, kik egy látogatásért 48 koronát kapnak, agyuk mellett a telefon készülék áll, hogy éjszakának idején megkereshetők legyenek. Egy New-Portban — New-

koptak alaposan, elvesztették egykori elevevességüket, az irodalom zaibáros piacára kerültek, a hol belepte őket az unalom pora. A kis városban unatkozó huszártisztek, a kik végig udvarolják a vármegye összes szép asszonyait, lányait. A főhős közöttük, a főhadnagy, a hivatásos nőhódító, a ki előtt ellágyul a legerősebb asszonyi erény, a ki valószínűségi filozófia rendszerre alapítja hódításait, melyeket maga beszél el a regényben, *Pekár* Gyula régebbi novelláiból került a *Horkay* regényébe, csak hogy elhalványodva, ellaposodva és elunalmasodva. A többi alak csak staffage; a félig nemeslelkű, félig hőbortos vidéki földesúr, a kiben a szerző valami eredeti, bonyolult lelkieleltű embert akart rajzolni, de ereje fogytán érthetetlené vált kezében, a felesége, a ki a nagyhajú német zeneművészzel udvaroltat magának — s a többi is mind nem az élet nemes érzéséből van faragva, hanem papírosból gyúrva s nyomdafestékekkel bemázolva a természet erőteljes, friss színei helyett. Az egész regényben alig van egy vonás, a mely arra vallana, hogy valami köze van az irodalomhoz. A stílusa pedig egyenesen bosszantó, a szerző a legszemzedettebb banalitásokat oly lelki nyugalommal tudja leírni, hogy ez emberben nyugtalanul fészkelődni kezd az irodalmi ízlés. Nyilván fiatal szerző fiatalkori munkájáról van szó, a kinek nagyon sokat kell még tanulni, ha ezt az ifjúkori botlását el akarja feledtetni.

York tözsomszedságában lakó hölgy a minap gyöngédkedő pudlijához egy híres kutyadoktort hivatott, kinek naponta 480 koronát fizetett.

*Felső Olaszországban a macskahus nagy keletűségnek örvend, habár a hatóság annak elárúsítását szigorúan tiltja. Hízott macska pecsenyét az olasz a legfinomabb pecsenyénél többre becsüli.

*Tolsztoj Leó gróf szeszitalt nem iszik, nem dohányzik és húst nem eszik. Azt állítja, hogy nincs birtokában oly tárgy, melyet nélkülözhetne. Egyedüli szórakozása a sakk és lawn tennis.

A legújabb amerikai ösztetűl, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a *«Diana varseum»*, Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, albtűző illatáról, melyet a pesti úri hölgyek egyszerre felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi forráktól *Erényi Béla* Diana-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5.

Bob-hasajtó a legkellemesebb (10 fillér.)

Főséges illat. Mindig kiváló marad és a legnemesebb virágokra emlékeztet a *Rève d'Oasian* illatszert, a szappan, a *Poudre de riz* és a *toilette-viz*, melyet kizárólag az arisztokrácia tulajdonában vannak. *L. Legrand*, Páris. Kapható minden jobbajta üzletben.

Liebig Justus, a minden idők legnagyobb chemikusa, ismételtelen rámutatott a szappan fontosságára az emberi háztartásban, sőt a kultúra fokmérőjének jelezte. És tény, hogy a jó szappan használata nagyfontosságú tényező az egészség és jóérzés elérhetőségére. Sajnos, hogy a napi használatra szánt szappan megvá-

A KIRÁLY A HADGYAKORLATOT SZEMLÉLI.

FRIGYES FŐHERCEG A SPANYOL ATTACHÉVAL.

TISZTEK A KIRÁLY SZÁLLÁSA ELŐTT.

lasztásában nem vagyunk eléggé óvatosok és gyakran megteveszteti hagyjuk magunkat annak kellemes illatától és olcsóságától. A legnagyobb darab szappan nem mindig a legolcsóbb; a szappan minősége és annak tartama a fő, mert az alkáliakat és gyertyát tartal-

maszó szappanok a bőrt feltörik és érdessé teszik. A Sav-féle glicerin-szappanok a kozmetika terén 50 év óta beváltak és kiváló szert képeznek arra nézve, hogy a bőr puha, felér és gyöngye maradjon és azon betegségek ne támadjanak.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: **BODJÁNSZKY** János nyug. főgimnáziumi tanár, az eperjesi kir. kath. főgimnáziumban eltöltött 35 évi munkásság után 58 éves korában Eperjesen. — **KUN SÁNDOR** nyug. kir. ítélőtáblai bíró, a somlóvásárhelyi választókerületnek 1848-ban megválasztott képviselője, Veszprém vármegye volt első alispánja 89 éves korában Gyepesen. — **POLLÁK JAKAB** törvényhatósági bizottsági tag, megyei virilista 58 éves korában Részán. — **KOVÁCS JÓZSEF** joghallgató Budapesten. — **SZALAY KÁROLY** volt országgyűlési képviselő 76 éves korában a főváros szomszedságában levő Csillag hegy-telepen. — **HEIM GYULA** nyug. dohánnyövedéki tisz 40 éves korában Selmeczbányán. — **FARAS GÉZA** dr., Kolozsmegye főorvosa 50 éves korában Kolozsváron. — **LEGRÁD-TIVADAR**, a *«Pesti Hírlap»* tulajdonosainak egyike 34 éves korában Budapesten. — **FIADALVI NYEROS ZSIGMOND** dr. ügyvéd, Kolozs vármegye tiszti aligyeze 37 éves korában Kolozsvárt. — **SENYI PÉTER** SAMUEL ev. ref. lelkész, kiérdemült esperes, egyházmegyei tanácsbíró 91 éves korában Pelsőczön. — **ID. LANG ANTAL** vendég-lős 61 éves korában Győrben. — **LEITNER MIKSA** 80 éves korában Győrben. — **ENYEDI IFJ. CERNER JÓZSEF** m. kir. államnyomdai tisz 37 éves korában Nagyenyeden. — **KONDOR GUSZTÁV** dr. kir. aljárás-bíró 43 éves korában Budapesten. — **KÖLBER ISTVÁN** 79 éves korában Budapesten. — **ULMER GYÖNGY** esztergomfőszékesegyházi t. kanonok, szentszéki ülnök és budaörsi plébános 67 éves korában Budaörsön. — **PALOVICS JÓZSEF** székesfővárosi osztály-tanító 60 éves korában Budapesten. — **TÓTH ENDRE** cs. és kir. hadapród-iskolai növendék, Tóth Artur székesfejevári lapszerkesztő fia 18 éves korában Székesfejevárott. — **HERMÁNYI SZTANRAY ERNŐ**, a magyaróvári gazdasági akadémia hallgatója 26 éves

KÜLFÖLDI KATONAI ATTACHÉK ÉS KÖRNYÉKBELI HÖLGYEK.

A GALICIZAI HADGYAKORLATOKRÓL. — Kallós Ozkár fényképe.

Gróf-Andrássy Gézáé (az örömanya) és herceg Liechtenstein Alfréd (az örömapa) elhagyják a templomot

GRÓF ANDRÁSSY MARICZA ÉS HERCEG LIECHTENSTEIN JÁNOS ESKÜVŐJÉRŐL. — Balogh Rodolf fényképe.

korában Budapesten. — DANASSY ANTAL, római katolikus nyug. igazgató-tanító 66 éves korában Egerben. — SIDÓVÁRI FOGARASSY VAZUL 55 éves korában Niederlindwieseeben. — BALÁZSFALVI BRENCÁN GÉZA, az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság tisztviselője 48 éves korában Nagycenyedben. — DANNENFELDI PITOMI MIKSA lovas, nyug. honvédeztetés 74 éves korában Budapesten. — KUN BÉLA ugcsoagyalai ev. ref. lelkész 55 éves korában Ugcsoagyalán. — FABINYI LAJOS nyug. tábornagy, a 8-ik hadtest volt parancsnoka és prágai parancsnokló tábornok Iglóban. — PECHMANN JÓZSEF nyug. m. kir. fővámzséds, 65 éves korában Csákván. — SZÜCS FERENC Baja városi tanácsos, községi bíró és volt árvaszéki elnök 60 éves korában Baján. — PÉCK ANTAL beczkói cséperes-plebánus 65 éves korában Bezcón. — CSÉPÁNFALVI MARCSALOK BÉLA, Pestpilisoltkiskun vármegye tb. főjegyzője 39 éves korában Budapesten.

ÖZV. CSEMÉGI KÁROLYNÉ, a nagy büntetőjogász, Csemegi Károly özvegye, 72 éves korában Budapesten. — VISZÁKI PATYÁNSZKY ISTVÁNNÉ, szül. kádári Duka Mária báróné, 73 éves korában Budapesten. — FARKAS MIHÁLYNÉ, szül. Gérics Ilona 43 éves korában Brassóban. — VARGA SÁNDORNÉ, szül. Csukovits Gizella 36 éves korában Györgyben. — ÖZV. VÉCSEY ANDRÁS, szül. péchujfalusi Péchy Augustus, 72 éves korában Miskolcon. — JAKAB MIHÁLYNÉ, szül. Jablonkay Teréz 72 éves korában Érmihályfalván. — FÉNYES BÉLANÉ, szül. Papolczy Matild 45 éves korában Szinérváralján. — WALKOVSKY KORNÉLIA, 35 éves korában Budapesten. — VIDÁKOVICH DANIELNÉ, szül. Zarits Mária, m. kir. posta és távirda főtiszt neje Budapesten. — DR. RADICS ELEKNÉ, szül. Mihajlovics Nusi 32 éves korában Bácsalmáson. — OSKOVICZ KATALIN 80 éves korában Budapesten. — ÖZV. MELICHÁR JÁNOSNÉ, szül. Ferdinándy Lujza, 82 éves korában Pécelen.

Szerkesztői üzenetek.

Tudod, Szegény ember temetése. És visszavárlak. (K. M. L.) Ezek sem közölhetők, nem mondanak semmi újat, érdekeseit, meglepőt, nyelvük szintelen, verselésükben is sok a zökkenő.

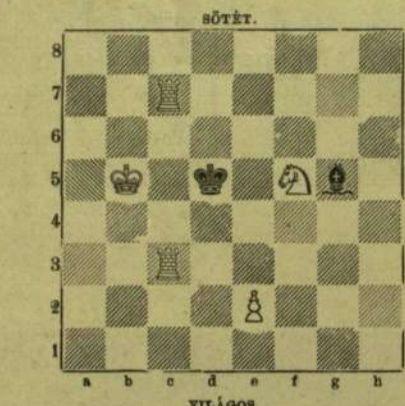
Villamosapás az éjszakában. Szerény és mégis önzéretes sorai oly rokonszenvet keltenek a komoly törekvésünk oly érett megbecsülése szől belőlük, hogy igazán sajnáljuk, hogy versét nem sorolhatjuk a közölhető közt. Szép, férfias magyar nyelven van írva, de elmékedéseit nem meglelti át a költői fantázia

heve, az egyes vonások szétfoszlanak, nem adnak sem egységes képet, sem egységes hangulatot. Bucsuzás. Emlékkönyvbe való versnek jó lehet, a mi mértékünknek mélyen alatta marad. Egy kicsiny kis... A fa panasza. Ilyen versét bizony a gimnázisták önképző körében sem kapna dícséretet.

A nyár. Affektált a hangja, kevés a mondani valója s ez a kevés is túlságos hosszú lere van eresztve. Nagy Pán halott. Don Juan. Elég ügyesen versel, de sem a szonett pregnáns tömörsége, sem a gondolat meglepő volta nincs meg bennük. Sima, semmitmondó dolgok.

SAKKJÁTÉK.

2501. számú feladvány. Kintzig Róbertől, Fakert.

Világos indúl és a harmadik lépésre mértot ad.

A 2491. sz. feladvány megfejtése Schuster Zsigmondtól.

Az 15 mezőn sötét gyalog áll.

Table with chess solutions for puzzles 2491 and 2492

Ez a esinos feladvány, sajnos, 1. Vcl-el mellékmegejtéses.

A 2492. sz. feladvány megfejtése Erdey Aladártól. Világos. Sötét. 1. c4-c5 Hh8-f7 (a) 1. ... Fc1-b4 2. c7-c8 F... t. sz. 2. ... Vb1-b4 t. sz. 3. V matt. 3. V vagy B matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — Szekeres László. — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla. — Gürfler Albert. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Ágnes (Szeged). — Holbauer Antal (Lipótvár). — Saabó János (Bakony-Szentlászló). — A Nagykőrösi Városi Kaszinó. — Kovács László (Nagykőrös). — A «Győri Sakk-kör» (Győr). — Szepők Árpád (Környömbánya). — Kádár Ferenc (Alad-kúri). — A «Fransfeldi Olvasó Egylet». — Roth Jenő (Fransfeld). — Kunszt János (Zólyombézd). — A «Zborói Társaság». — A «Kálcsai Katolikus-kör». — Wolf János (Kálcsa). — «Sádi Társaság». — Veerecs Miklós (Zirc). — Márkus Károly (Marburg).

A 34-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A mi hamar kel, hamar el is hervad.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Blous-selyem 65 krtól 11 frt 35 krig méterig — utóbb udon-ások! — Bírmenve és már elvámlva hához szállítva. Gazdag mintagyűjtemény azonnal. Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Salvator Lithion-forrás Természetes vasmentes kútvíz. vese-, hólyag-, rheuma- és kősványbántalmaknál, veseleti nehézségeknél, cukorbetegségknél a legzsebésmesztési szerke hurutainál. Budapesten Ióráktár Edeskuty L. urnál.

LEOJOBB FOG-CRÉME KALODONT a fogakat tisztán fehéren, épen tartja.

EGESZSÉGÜGYI SZEMPONTBOL a ROHITSCHI „TEMPEL“-FORRAS határozottan a LEGJOBB ÜDÍTŐITAL.

MAGGI ZESITŐ javítja az étkek ízt. Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz.

Magyar Könyvtár Egyes szám ára 30 fillér.

Lábizzadás kéz és hónalj izadása ellen egyetlen biztos szer a «Succin-balsam», megszüntet minden biztos helyi izadást a legvörösebb idő alatt 1 nveg 4ra 2 kor. Postán széküldi Prágy Elemér gyógy-szerész Ústód, Kálcsa mellett.

Somatose (Hús-Tojásfehérje) táp- és erősítő szer gyomor- és idegbetegek stb. számára.

Szerkesztő RADÓ ANTAL. Kapható Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részv. társ. könyvkereskedésében VI., Andrássy-ut 21., valamint minden hazai könyvkereskedésben. Jegyzékkel készséggel szolgálunk.

Ne vásároljon selymet mindaddig, míg mintákat nem hozott át a mi kezesegettől szolid, csodaszép újdonságainkól feketében, fehérben és színesben. Különlegesség: Selymekelmék menyasszonyi, háli, társasági és utcai tolettokra, valamint blonsokra, bélsére stb. K 1-15-től egész K 18-ig méterenként. Mi direkt magánfelelnek adunk el és kiválasztott selyem-szöveteket vám- és portmentesen lakásba szállítjuk. SCHWEIZER & Co., Luzern U 32. (Svájcz). Selyemszövet-kivétel. Kir. udv. szállító.

REVE D'OSSIAN PARFUM PÉNCRANT LÉGRAND. LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR. Kapható minden nagyobb cézgnél.

E vállalat magában foglalja a hazai és külföldi irodalom legjele-sebb termékeit, a szépirodalom, történelem, földrajz stb. köréből. — Ezen vállalat lehetővé teszi a nagyközönségnek, hogy kevés költséggel szép és a tudomány minden ágát felölölő könyvtár birto-kába juthasson. Kapható Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részv. társ. könyvkereskedésében VI., Andrássy-ut 21., valamint minden hazai könyvkereskedésben.

Berketz István utóda kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14. Telefon 63-36. Vidéki megbízások jutányosan és pontosan eszközöltenek. Postaküldemények czimzendők: IX., Kinizsi-utca 14. Árjegyzék ingyen.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros 11409 Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10. Központi víz- és gőzfűtések légszezs- és vízvezetékek, csatorná-zások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, földvelmi előirányzatok gyorsan készítenek.

Szállítási hirdetmény. A polai cs. és kir. tengerészeti hadiszertár 1907. évi anyagszükségletének biztosítására, és pedig az V. osztályt (faolaj) illetőleg 1907. évi január hó 31-én, a többi alatt felsorolt osztályokat illetőleg 1906. évi október hó 12-én, mindenkor délutáni 4 órakor a lepecsételve beérkezett ajánlatok fölött a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál pályázati versenytárgyalás fog tartatni. A szállítandó anyagok a következő osztályokba vannak beosztva, ezeknek egy-néhánya pedig csoportokba: I. oszt. Deszkák és ragasztófa fenyő- és vörösfenyő-fából. III. Tisztítógaprot. IV. Bőráruk. V. Faolaj. VI. Lenolaj. VII. Marhafaggyu. VIII. Közönséges mosószappan, fagygyertyák, paraffin és stearin, stearingyertyák. IX. Szepek. X. Eszetek és kefék. XI. Faszén. XII. Kátrány, szurok és mézga. XIII. Rudaacok, sodrony, bádog és szőgek vörösrézéből. XIVa. Vörösrézcsövek. XIVb. Csövek pénzötvényből. XV. oszt. Rudaacok, surlóbádog, bo-ritóbádog, pénzötvényből. XVI. Kautsukgtyarak. XVII. Sárgaréz rudaacok, rudak, bádog, sárgaréz-sodrony. XIX. Csinhat munkalátányokra. XX. Vékony alattságok, kétél-gyártmányok kenderből. XXI. Kábelserien készített kö-telneműek. XXII. Spárpa kátrányozatlan kenderből. XXIII. Takarók. XXIV. Hajlítható és szab. acélsodronyoktól. XXV. Asbest- és asbest-kautsuk-ozlkek. XXVII. Tömleők nyers kenderből. Minden ajánlattevőnek szabadságában áll ajánlatot csak egy osztályra vagy különválasztott több osztályra vagy egyes csoportokra beadni. A közelebbi részletes és általános szerződési feltételek, ugymint a szállítandó tárgyakról szóló jegyzékek és ajánlati minták a következő helyeken betekínthetők, illetve megszereshetők: A cs. és kir. közös hadügyminiszterium tengerészeti osztályának irodalgaigaz-gatószágnál Bécsben; a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polában, a haditengerészeti parancsnokságnál Triesztben és a tengerészeti különítményparancsnokságnál Budapesten; a kereskedelmi és iparkamaránál Bécsben, Budapesten, Prágában, Pilsenben, Reichenbergben, Egerben, Budweisben, Brünben, Troppanban, Gráczban, Laibachban, Klagenfurtban, Triesztben, Zárában, Lembergben, Krakóban, Brodyban, Zágórában, Finnében, Debreczenben, Kolozsvártól, Brassóban, Pécsét, Szegeden és Pozsonyban a magyar gyáriparosok szövetségénél Budapesten, továbbá Vllachban a városi tanácsnál; a faolajszállítást illetőleg Pola, Capo d'Istria, Pirano, Porenzo, Rovigno, Spalato, Ragusa, Cattaro és Castelnuovo városok tanácsánál, illetve község-hivatalánál is. A szállítandó anyagokból, a mennyire az egyes cikkek természete megengedi, a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polában és a tengerészeti különítmény parancsnokságánál Budapesten mintagyjűjtemény van, mely az érkeleteltől a hivatalos órákban megtekinthető. Szóbeli felvilágosítást a fentebb említett cs. és kir. tengerészeti hatóságok nyújtanak. 10604 A cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnoksága.

Olcsó cseh ágytoll! 5 kilo; új fosztott 9.60 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hóhéhr pehelypuha fosztott 30 K 36 K Szállítás portmentes, után-vétel. A kiserelés és vissza-vétel portmentesítés ellen-ben megengedjük. 3494 Benedikt Sachscl, Lobes 60. Post Pilsen, Böhmen.

RIVIERA JBOLYA 16RA JBOLYA ILIAT. MOTSCH A. & F. BECS X/3 QUELLENG. 116. ST. & J. WOLLZEILE 9. ST.

BORHEGYI BORVIZ SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES CYGÓY ÉS ÜDÍTŐ SAVANYÚVIZ FORRÁSKÉZELŐSÉG BAROT, HARMONISZK MEGYE. VEZÉRKÉPVISELŐ: NÁDAS MÁRTON TELEFON 238. BUDAPEST, CSINLENY U. 66.

ZENEMŰVEKET vegyünk ROZSNYAI KÁROLY könyv- és zeneműkereskedésében IV. ker., Muzem-kört 15. szám alatt. Bő zeneműárjegyzék Inyen.

Pirszén (kokszt) a budapesti légszeszgyárakból a legjobb, legtisztább és legtakarékosabb fűtőanyag: Árak 1906 szeptember 10-től: diókoksz 100 kg.-kint helyt a légszeszgyárakban 3 kr. 80 f. darabos koksz 3 * 68 * II. rend. koksz 3 * 12 * Házhoz szállítás-és berakásért: a) a bal part belterületén 100 kg.-kint 24 fillér. b) a jobb part belterületén 28 c) Vár, Gellérthegy, Naphegy, ró-zsindomb, O-Buda, valamint a bal jobbpart külterületén 38 * d) száklásért (250 kilogrammtól 1000 kg.-ig kötelező) 100 kg.-kint 12 * Az igazgatóság (Utányomat nem díjaztatik)

Fajkuttyák. Ajánlunk kitűnő viasza, kopó, vad-diszó és lörzembek, nyersen és idomítva; továbbá óriás szent-berezhégyi, újfunduldi dögök, orosz agrak, skóciai juhasku-tyák, magyar komondorok, uszka-rók, törpe ebek és kitűnő patkányirtókat, angora-meszlákat, óriás fülesbulyokat, 48 és kitűnő vadakat, díszga-lambokat, madarakat: fajha-romf, óriási lud, kacska, pulyka és tyúktojók, méhek és fűlze-relések, állattenyésztési eszközök, állattápszerek-készítményeket; álla-tokat gondozásra, idomításra, nevelésre és gyógykezelésre előza-dunk, cseréket és vételeket kö-lünk. Árjegyzéket hérmente küld: DIANA-TELEP, Tar, Hevesmegye.

Kis gyerme-tek és felnöt-tek hasme-nése ellen kitűnő Sotrina-féle Tannin-Csokoládé kaph. gyógysz. 40 filléret Utánmatoktól óvakodjunk.

GANZ ÉS TÁRSA VASÖNTŐ ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSULAT Városi iroda: Budapest, IV., Ferencztek-tere 2. 10834 Főbb gyártmányai: Elektromos világító és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri ilyámpák reklamezők. Elektromos üzem berendezése uradalmaiban és gazdaságokban. Megelőző üzem berendezések által-lakúsa. Elektromos üzemű szivattyúk, tájgazdasági bemeni tesztek, emelőgépek, ventilát-órok, mező vízszuk, szántó-, cspló-, aprító- és takarmányozó-berendezések. MÓTOROK benzín, spirítus-, gaz-, szivógáz- és kohógáz-üzemre minden nagysá-gban 3 00 lóerős. Uzemköltség: 1/2-2/3 fill r lóerőnként és óránként. Emelődaruk kezi, víz, petróleum vagy elektromos hajtásra K auti hengerelőgépek Gőzgépek. Gőz-motoros személyszállító vasuti kocsk kár- és nagyvasutak számára. Mindenféle vasúti kocsk személy- és teherszállításra. — Vasuti felszerelések. Kéregpintési keve-kek (Griffin rendszer). Hengeresek malmok számára kéregpintási keverékek. Minden-féle malomgépek. Réz malmok berendezése és felszerelése. Berendezések szén- és fa-szénpor és fűlélt őrlőberendezés. Turbínák minden egyes esetben a helyi szűkségletek megfelelően szerkesztve, tehát az elérhető legnagyobb hatásfok biztosításával. Speciális gépek papír- és cellulóza-gyártáshoz. Transzmissziók. Füstmentesztő-készülékek. Gyári berendezések. Árjegyzékkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk.

PILULES ORIENTALES (KELETI PILULÁK). Szépség, a nyak szilárdtsága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dússága. Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyök-től elismerve. Az egészségnek semmiálgpen ártalmas. Öt-ven éves siker. Ezernyi elismerőlevél. Világhírű Egy üveg használati utasítással 6.45 K. utánvétel 6.75 K. Díszkötő hérmentes postaküldés. J. RATIE, gyógyszerész, 3, Passage-Verden, Paris. — Tessék czimezni: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. Per-hofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15., Fr. Vitek & Co. Prága II., Wassergasse 19., vagy bármely előkelőbb gyógyszerészh.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R.-T. Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (saját házában). Befizetett részvényük: 40 millió korona. Elfogad betéteket, leszámítól váltókat és előteget nyújt értékpapírokra. M. kir. szab. oszt.-sorozjáték főelárúító helye: VI., Andrássy-ut 5. Kézíralog-üzletei: IV., Károly-kört 18. IV., Ferencztek tere 4. (frány-utca sarok), VII., Király-utca 51., VIII., József-kört 2., VIII., (Ülő-u. 6.

DAVID KÁROLY ÉS FIA DOBOZ, PAPIRÁRU ÉS SZAB. FEMKAPOCS GYÁRA Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám Gyárt Papírtányért, honbontert és jardinet-dobozokat. Sajtolt kerak dobozok, légmenesen elárható, összehajlítható dobozok, pólyák, ködgyapok, stb. csomagolásra. Hírű dobozok, valamint háztól lemez-csövek készítése szorinál nagy-ságban. Tess-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásokhoz. 300 munkás. Napi gyártás 150.000 doboz. 1131

